

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEČ

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istoip. peti-vrsta
malí oglaš pol 50
in 2D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 jutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopis se ne vračajo, neuradnikarano
pisma se ne prejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Zloraba krvi

Vsak umor in ravno tako vsak političen umor obsojamo. To je naše krščansko načelo, ki se ne izpremeni, naj strelja tisti, ki ga ta obsoja. Prvi, ki je označil dejanje Puniše Račiča s pravo besedo je bil ravno dr. Korošec, načelnik naše stranke. Kljub temu je začel slovenski lažinapredni tisk brez izjeme ostudno gonjo proti našemu načelniku in proti našim poslancem. Težko je reči, kdo je pokazal več duševne podivjanosti, ali »Kmeti list«, ki piše, da je SLS glavni krivec umorov v narodni skupščini, ali »Domovina«, ki nam očita, da zagovarjamo morilce, gotovo pa je vse prekosilo »Jutro« s svojim pisanjem, zlasti pa s svojimi slikami. Če odstranimo vse prazne besede, s katerimi se zakrivajo ti listi pred tiskovnim zakonom, ostane golo dejstvo: Demokrati očitajo SLS in dr. Korošcu umor. Očitajo brez dokazov in brez vsake podlage. Označili smo to strašno obrekovanje kot zločin, toda to hudo delstvo je v danih okoliščinah še veliko težje, kakor izgleda na prvi pogled. Slovenski tisk sramoti slovenskega voditelja. Niso vsi Hrvati za Račiča, a kaj bi rekel katerikoli izmed Hrvatov, če bi se tam pisalo tako lažljivo in zlobno o njihovem voditelju? Slovenski naprednjak nikoli ne pozna ozirov na svoj narod. Sramotiti to, kar je naše, slovensko, to smatra za svoj ideal, ideal v stari Avstriji, ideal še danes. In to zločinsko klevetanje »Jutro« ponavlja. »Ponovno povdarjamo« — piše — »da je on (Korošec) kot vrhovni šef policije kriv ali sokriv teh sramotnih dejanj ter formalno in moralno odgovarja zanje.« Vsakdo ve, da v narodni skupščini vodi vse predsednik, ne pa notranji minister, toda »Jutro« misli: »Obrekuj, nekaj bo že ostalo.« Jasno je, da je treba vzdržati red in mir v državi za vsako ceno in da ni orožnik kriv, če kdo dela nemir in pri tem kaj iztakne, toda slovenski liberalci — obrekuj! Kako lahko bi po tem receptu proglasili sedanjega vodjo demokratov in zalibog tudi radičevcev Svetozarja Pribičevića za formalno in moralno odgovornega za razne uboje, ki so se izvršili v dobi, ko je bil on notranji minister. Spomnimo samo na slučaj ministra Milorada Draškovića, ki je bil umorjen 20. julija 1921 v tako izrednih okoliščinah, da je ves svet o tem pisal. Ali je kak naš list takrat zapisal, da je Pribičević kriv? In vendar je po »Jutrovi« logiki formalno in moralno kriv, ker je bil on vrhovni šef policije. Ali ni tedaj višek zlobe, da si upa ravno slovenskemu voditelju očitati časopisje, ki je vrhu tega zagovarjalo umore orjaških band, krivdo na zločinskem dejanju črnogorskega komite?

S premagovanjem so delali naši voditelji na to, da bi se pri nas doma razmere uredile in ublažile. Demokrasko uradništvo dobro ve, kako se je v zadnji dobi čudilo milemu postopanju naše stranke. V škodo lastni strankarski zavednosti so naši delali na pomirjenju duhov, tako, da so naši lastni somišljeniki včasih nestrpno gledali na to pomirljivo stališče. Toda zastoj! Voditeljem slovenskih demokratov ni za pomirjenje. Zadnji dogodki vpiljejo, da hoče demokratska stranka v kalnem ribariti in da je njen cilj napravljati zmedo in nemire. Notranja moč demokratov ni tolika, da bi se mogli zanesti na svoja načela in na svoj program, da bi mogli s tem stopiti v odprt boj, vse kar mislijo doseči, upajo le z zlobno zahrbtnostjo. Njih načela in program? Prav za prav je odveč ta beseda. Saj so bili po prevratu vse, kar hočete. Najhuji zagovorniki srbske hegemonije, centralisti, najčistejši jugoslovani, — pa spet zmožni, da pišejo, kadar je treba in njim v korist, »proč od Belgrada«, za revizijo ustave, in celo za pravice slovenskega »naroda«. Breznačelnost in nedoslednost — to je najboljša oznaka njihovega delovanja. Le v enem so dosledni, v tem se ne izpremenje: sovraštvo do krščanstva. Da je potem tisk takih ljudi brez vsakega čuta za moralno odgovornost in da si dovoli vsako nesramnost, je razumljivo. Razumljivo je tudi, da so mnogi izmed njih gospodarsko »pljačkalci« Slovenijo, razumljivo, da so jo »dober kup« izdajali vsakomur, da so oboroževali pretepače in ubijalce, da so denuncirali vsakogar, kdor ni trobil v njihov rog kot protidržaven element.

Zalibog se v tem ne ločijo demokratje in nekdanji samostojneži. Oboji so danes eno, eno tudi v zločinskem napadu na SLS in v sramotanju slovenskega voditelja. Ne moremo opaziti med njimi nikake razlike, naj so si bili še pred letom dni tako v laseh, da je zapislala samostojniška brošura o demokratih: »Če je na svetu še kaj slabšega kot so klerikalci, so brez dvoma to demokrati in njihovi

Obsodba

Mariborski oblastni odbor se je na svoji seji v torek dne 10. t. m. priključil obsodbi, ki jo je izrekel ljubljanski oblastni odbor nad »Jutrom« radi nečuvne žalitve našega voditelja dr. A. Korošca, z dostavkom: da se vsem uradnikom in nameščenecem oblastnega odbora zabranjuje sprejemati »Jutro« v uradnih prostorih, ga nositi v uradne prostore ali pa dajati katerakoli pojasnila zastopnikom »Jutra«!

Neutrlna vlada?

r Belgrad, 12. jul. (Tel. Slov.) Že od nedelje sem izgleda, kakor da bi se kriza ne pomikala naprej. Toda današnja konferenca, ki jo je imel Aca Stanojević z radikalnimi poslanci, ki so v Belgradu, je pokazala, da se je vendar delalo naprej, kako bi se mogla kriza najugodnejše rešiti. Aca Stanojević je naznanil radikalnim poslancom, da se sedaj resno misli na nevtralno vlado. V parlamentu sta dve skupini, od katerih ni nobena dovolj močna, da bi bila nositeljica parlamentarnega položaja. KDK hoče nove volitve. To je sedaj izključeno.

Četverna koalicija je za časa te krize pokazala dvojno slabost. Radikalni klub je notranje razcepjen in takozvani nezadovoljneži v njem imajo celo zveze s KDK, samo da bi dovedli položaj do točke, ki bi njihovim aspiracijam prinesla koristi. Nezadovoljneži celo ne dovoljujejo Aci Stanojeviću, da bi govoril s predsednikom radikalnega kluba, in resnično še do danes ni prišlo niti do najkrajšega razgovora med Veljo Vukičevićem in Aco Stanojevićem.

Na drugi strani tudi razmerje med radikalni in demokrati v trenutku ni najboljše in najpristranejšje. Tako je tudi koalicija štirih strank v sedanjem trenutku zelo oslabiljena, da bi sprejela v svoje roke nov položaj. Z ozirom na to dejstvo je Aca Stanojević v svojem govoru povedal navzočim radikalnim poslancom, da je sedaj pričakovati nevtralne vlade. Aca Stanojević je nagovarjal radikale, naj to rešitev krize blagohotno sprejmejo. Nevtralna vlada ne bi bila volivna, nego delovna vlada. Videl bi jo, kakor se trenutno govori, ali Rakić, ali Balugdić, ali Hadžić, ki pa bi vstopil v pokoj. Iz naštevanih teh imen se vidi, da oseba nevtralne vlade še ni končnoveljavno določena.

Na poziv Aca Stanojevića se je danes vršila v hotelu »Pariz« konferenca uglednih radikalnih poslancev. Med drugimi so bili navzoči: Andra Stanić, Krsta Miletić, Živojin Dušić, dr. Milan Srškić, dr. Milan Stojadinović, dr. Laza Marković, Marko Trifković, dr. Niko Subotić, Miša Trifunović, Mihajlo Ranković, Boža Maksimović, Radko Parežanin, Danilo Kadić, dr. Kojić, Milan Grgić, Dimitrije Popović, Dragomir Obradović itd.

Ta konferenca je trajala nad eno uro. Aca Stanojević je podal kratko poročilo, v katerem je orisal predgledovino razvoja krize. Naglasil je, da je kriza izredno težka radi tega, ker ni nobene skupne točke in ker KDK ne mara nobenih razgovorov. Aca Stanojević je poleg tega, kakor smo že omenili, naglasil, da so stavljeni predlogi za koncentracijo, ki so propadli, dasiravno je bila četverna koalicija pripravljena na velike žrtve. Stanojević je ugotovil tudi to, da se kriza neprestano razvija okrog tega, ali naj se gre na volitve ali ne. V tem trenutku se zahteva izhod v delu s parlamentom. Da bi se to delo izvedlo brez izzivanja, se misli na nevtralno vlado, kateri bi današnja vladna večina žrtvovala nujne zakone o posojilu in konvencijah. Razplet položaja bi se odgodil do jeseni. Aca Stanojević je dejal, da je sklical konferenco vseh prvakov, da jih obvesti in da zve za njihova mnenja. Istocasno pa konferirajo ministri.

Nato se je razvila živahna debata, katere so se udeležili dr. Ninčić, Obradović, Marković, Kojić, Trifunović in Uzunović. Vsi so kazali svoj srd radi nepopustljivosti na eni in drugi strani, ter so stavili vprašanje, zakaj naj bi bila potrebna nevtralna vlada, če ni nevtralnih oseb, ki bi vlado sestavili. Poleg tega KDK ne bi prišla v skupščino in kdo naj bi potem nosil odgovornost za delo. Večina se bo gotovo odzvala vsakemu ukrepu krone, vendar je vprašanje, ali bo KDK priznavala sklepe take vlade.

Prišlo je do zelo živahne polemike, kjer so padale razne aluzije, ki so se nanašale na posameznike v NRS, ki niso znali in umeli predpostavljati državnih in splošnih interesov svojim osebnim interesom. Stori se ni noben sklep. Večina se je izjavila proti nevtralni vladi. V tem smislu se je dala Aci Stanojeviću naloga, da prosi za avdienco in da o tem obvesti krono.

Istocasno se je vršila v vladnem predsedništvu konferenca ministrov, na kateri se je razpravljalo o položaju. Pred to konferenco je bil predsednik vlade Velja Vukičević sprejet od Nj. V. kralja v dolgo avdienco in je o tem svoje tovariše v vladi obvestil.

r Belgrad, 12. jul. (Tel. Slov.) Popoldne ob 5. je bil šef DS Ljuba Davidović pri Nj. V. kralju v avdienci, ki je trajala do četrta na 8. Ko je odhajal iz dvora, je časnikarjem izjavil: »Govorila sva o položaju in o predlogih, ki so se v poslednjem času storili. Sklenjeno je, da se položaj še prouči in da se šele potem stori končni sklep.« Nato se je Ljuba Davidović podal k zunanjemu ministru Marinkoviću, kjer so se nahajali ostali demokratski ministri.

Nova avdiencia dr. Korošca

r Belgrad, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Zvečer ob pol 9 je Nj. Vel. kralj sprejel v avdienco notranjega ministra dr. Antona Korošca, načelnika SLS. Avdiencia je trajala do 9. Avdiencia je v zvezi z nadaljevanjem konzultacij voditeljev parlamentarnih skupin.

Protest Jugoslovanskega kluba

r Belgrad, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanski klub označuje vesti dr. Pernarja, da v trenutku zločinskega streljanja ni bilo članov Jugoslov. kluba v dvorani, češ kakor da so se poskrili, ker so vedeli za streljanje,

vi pomagali. — Danes so bivši samostojneži taki žalostni pomagali.

KDK ne mara torej pomirjenja in urejenih razmer. Ker je pomotno mislila, da gremo volitvam nasproti, je hotela dvigniti z obrekovanjem ljudstvo proti SLS in tako v zastrupljenem ozračju kovati zase kapital. Kri, ki je tekla v Belgradu, zlorablja na najsurovejši način v svoje nemoralne namene. Radi tega se je nam nasprotno časopisje ponižalo tako nizko, kot ne stoji časopisje nikjer na svetu.

S tem pa so padli tudi za nas vsi oziri.

kot navadne laži. Razen dr. Korošca in par poslancev, ki so bili slučajno na intervencijah, so bili vsi drugi v dvorani.

Značilna izjava dr. Spaha

r Belgrad, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Minister Spaho se nahaja v Sarajevu. Časnikarjem je dal sledečo izjavo: »Kakšna nevtralna vlada? To, kar se sedaj dogaja, ni več strankarski spor, da bi se morala sestaviti kaka izvenstrankarska vlada, to je spor med Srbijanci in prečani. Nevtralcev ni ne na eni ne na drugi strani. Spor je bil psihološke narave in je posledica umetno vzgojenih strasti.«

Naša dolžnost je, da branimo svojo stranko, svojega načelnika in svoj narod z vsemi dopustnimi sredstvi. To bodo naši somišljeniki tudi povsod storili brez vseh ozirov. Kdor se ne more iztrgati vplivu gotove protislovenske družbe, bo pač moral občutiti ljudsko nejevoljo in vse posledice naj si sam pripiše. Vemo, da je tudi v nasprotnih taborih nekaj mož, ki obsojajo to zločinsko gonjo demokratskega tiska, toda njihova nejevolja ne zadostuje. Treba je javnega izraza. Ponavljamo, da bomo boj za čast slovenskega imena nadaljevali in izvajali.

Obsodbe Pribičevića

r Sarajevo, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Razvoj krize, posebno pa poslednji dogodki, niso ostali brez odmeva med tukajšnjimi Srbijanci. Organizacije SDS v Sarajevu in v Bosni so obvestile Pribičevića, da obsojajo njegovo kampanjo, ker razširja zločin posameznika na celo skupino. Mnenja so, da je takšno Pribičevićevo delovanje nelojalno. Za zločin odgovarja samo zločinec, ne smejo se pa dolžiti druge stranke. Tak korak organizacij SDS v Sarajevu in Bosni je napravil globok vtis.

r Belgrad, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Iz Vojvodine prihajajo nove depeše od raznih srbskih organizacij, v katerih se najostreje obsoja Pribičevićevo delovanje.

Prodaja našega tobaka v CSR

v Praga, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Finančno ministrstvo in upravni odbor tobačne režije sta z jugoslovansko monopolsko upravo podpisala konvencijo, po kateri bo Češkoslovaška 6 let dobivala od jugoslovanskega monopola na leto po 3 in pol milijona kg tobaka. Pogodba se sme odpovedati eno leto pred potekom.

Albanski petrolejski vrelci

v Milan, 11. jul. (Tel. »Slov.«) Ker je porabilnih 30 milijonov lir, ki so bile l. 1925 dovoljene za izkoriščanje albanskih petrolejskih koncesij na ozemlju 164.000 ha, se zahteva od poslanske zbornice, da dovoli za nadaljevanje novih 20 milijonov. Dosedaj je italijanska uprava izvršila skupno nad 3500 metrov vrtanja, kar pa še ne dovoli, da bi se moglo končno sklepati o uspehih. V kraju Piciaci so vrtali 226 m globoko in nameravajo vrtanje nadaljevati do 1300 metrov. V Penkovi in Devoliju so že v manjši globini ugotovili nahajališče petroleja. Ni pa še ugotovljeno, ali se izplača izkoriščanje.

Romunsko posojilo

v Bukarešt, 11. jul. (Tel. »Slov.«) Glasom informacij iz vladnih krogov, bo romunski parlament v mesecu avgustu razpravljal o stabilizacijskem zakonu. Meseca septembra se bo potem emitiralo inozemsko posojilo, ki je po izjavah vladnih krogov že končnoveljavno sklenjeno. Samo termin emisije se je odgodil. Francoska Narodna banka ni dovolila predujma, temveč kredit na to posojilo.

Romunski arzenal

v Praga, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Te dni se je vrnil iz Bukarešte generalni ravnatelj Škodovih tovarn Löwenstein. V Bukareštu se je sklenil dogovor med Škodovimi tovarnami in romunsko vlado o zgraditvi romunskega arzenala. Ustanovila se bo nova družba, v kateri bo imela Romunija večino, Škodove tovarne pa merodajen vpliv. Družba bo dobila za 40 let monopol za dobavljanje vsega vojnega materiala romunski armadi ter ji bo romunska vlada dala garancijo za obresti. Kakor se čuje, se namerava pozneje ustanoviti v Jugoslaviji slično podjetje. Očividno je ta češkoslovaška udeležba v zvezi s sklepi, ki so jih sprejele države Male antante glede gospodarske in finančne kooperacije med državami Male antante.

Madjarsko-romunsko optantsko vprašanje

v Ženeva, 11. jul. (Tel. »Slov.«) Kakor doznava Vaš dopisnik, pripravljajo v Budimpešti veliko vlogo, da naj se madjarsko-romunsko optantsko vprašanje, ki ag Svet Društva narodov ni mogel rešiti, spravi meseca septembra na sejo Društva narodov.

v Budimpešta, 11. jul. (Tel. »Slov.«) Na uradnih mestih se izjavlja, da bo madjarska vlada meseca septembra predložila optantski spor zborovanju Društva narodov, če do tedaj ne pride do sporazuma z Romunijo. Zankrat čaka vlada še na nove predloge, ki jih je Titulescu napovedal 8. julija, vendar pa že zbira material za zborovanje Društva narodov.

Madiarske finance

v Budimpešta, 11. jul. (Tel. »Slov.«) Vlada je predložila danes parlamentu načrt zakona, ki določa, da naj bo najemanje inozemskih posojil odvisno od dovoljenja finančnega ministrstva, če jih hočejo najeti javne korporacije ali privatne družbe. Opozicija se temu protivi, ker se boji, da gre zopet za monopolna prizadevanja kae protežirane skupine, ki hoče dobiti od vlade izključno pravico za najemanje inozemskih posojil.

Par opomb k včerajšnjemu „popravku“

Da naši bralci vidijo, kako ogorčenje je dvignilo »Jutrovo« zločinsko sumničenje dr. Korošca in naših poslancev in s kakim prezirom gleda naše ljudstvo na oni del demokratske gospode, ki hoče kljub strašnim svojim polomijam zadnjih let, sedaj po krvi drugih priti do veljave, smo priobčili včeraj mnenje z dežele o našem »premlem« pisanju. »Popravek« smo prinesli kot žgoč primer splošnega razpoloženja.

»Popravek« je za nemoralno SDS zaslužena lekcija, vendar moramo poudariti, da je med načinom našega boja in nasprotnim bistven razloček. Pisec ni imel sicer namena nikomur delati krivice, toda tudi pri nasprotnikih moramo ločiti tiste, ki delajo iz zlobe, s namenom, da zapeljujejo ljudstvo, in tiste, ki so le hote ali nehote orodje prvih ali pa samo pod nesrečnim vplivom. Vseh ne moremo zmetati v eno vrečo.

Ugotavljamo torej:

1. Umor očitamo le tistim liberalcem, ki so ga izvršili. To bando poznamo vsi. — Demokratije očitajo Korošcu in našim poslancem umor, ko dobro vedo, da nobeden na nikak način ni bil udeležen.

2. Zagovor umorov očitamo samo tistim vodilnim nasprotnikom, ki so umore v Trbovljah in drugod ščitili in poskrbeli, da morilec niso bili zasledeni. Priznati moramo, da so mnogi demokratije takrat obsodili divjaštva tistih liberalcev. — »Domovina« in drugi demokratski listi pa nam očitajo zagovor umorov, četudi je Korošec dal Punišo Račiča zapreti. Ali se bodo dobili pošteno demokratije, ki bodo obsodili divjaško sumničenje in grdo obrekovanje po svojih listih? Kdor pisanje teh besnih lažnjivcev zagovarja, je seveda sokriv.

3. Pri poneverbah, goljufijah in tatvinah — na debelo in na drobno — so delali razumljivo le nekateri »poslovni« demokratije. Večina demokratov je ostala praznih rok. Priznati je treba, da so tudi med njimi možje, ki se jih ne drži tuji vinar. — Toda! Nerazumljivo nam je, kako da se ne znajo tak iztrgati iz te pokvarjene družbe. Mi jih obžalujemo, da morajo sedeti v gotovih krogih, kjer ni čuta za moralno odgovornost. Ali se ob tej lažnjivi gonji naprednega tiska ne spomnijo na pregovor: Kdor laže, ta krade?

4. Liberalna podjetja, zavodi, pa tudi obrtniki in trgovci, nad katerimi je dobil vso oblast sistem liberalne korupcije, so v škodo našem narodu. O tem ni dvoma. Povdariti pa moramo, da seveda vsak posamezen liberalen trgovec, obrtnik, podjetnik ne goljufa, ker je marsikdo le po svoji nesrečni vzgoji in okolici zašel v to skvarjeno družbo. Popravkar je seveda sodil le one, ki so že čisto skvarjeni. Premalo je ločil ene od drugih. — Toda, vse obžalujemo, če celo v takih trenutkih kot so zadnji dogodki, ne uvidijo, v kak družbi se nahajajo, če podpirajo listi, ki sramote z lažjo in nepoštenjem ves slovenski narod. Ali se ne bo usiljevala vsakemu pošteni misel: Kdor z volkom hoči, z volkom tui.

5. Ves popravek v celoti in posameznosti pa je očitek onim, ki so nosilci strastnih razmer, ki vladajo med našimi liberalci in ki omogočajo ali dopuščajo zločinsko pisavo »naprednega« časopisja. Posploševati — kot smo rekli — ne moremo nobene stvari. Tudi ob jasni označbi mora vedeti naš somišljenik, kaj je njegova sveta dolžnost nasproti gori imenovanim listom.

»Popravek« smo prinesli, da pokažemo na drastičnem zgledu nesmiselnost »Jutrovih« klevet. Današnji popravek pa je potreben, da se vidi razloček med našim in »Jutrovim« načinom boja. Vsak naj ve, da se mi varujemo delati krivico komurkoli, da pa zato naša odločnost v boju za pravico in poštenje ni in ne bo nič manjša.

Ljudstvo odgovarja

Besnenje »Jutra« in njemu sorodnih listov je izzvalo odpor, ki raste ko hudournik. Naše ljudstvo je pohlevno in mirno, toda brezvestno izzivanje demokratskega tiska je dvignilo val, ki bo odnesel marsikatero jutrovo, marsikatero pa za vedno iztreznil. Zločinci naj si sami pripišejo posledice svojih hudobij.

Danes samo par odmevov iz pokrajine:

Zaupniki iz Škofije Lokke pošiljajo s podpisami sledečo izjavo: »Zaupniki SLS v Škofiji Loku z največjim ogorčenjem protestirajo proti podlemu sramotanju ljubljenskega voditelja slovenskega naroda in najodličnejšega borca za miroljubno in pošteno državno politiko, načelnika SLS — dr. Antona Korošca, ki ga je na najbolj profani način objavilo »Jutro«. Zahtevamo, da se z vplivnih mest državne uprave odstranijo somišljeniki tega gnusnega lista, ki dopuščajo, da se na tak najnekulturnejši način onečašča naš prvak in z njim vse pošteno slovensko ljudstvo.«

Drugi povdarjajo v dopisu:

»Če pa pustimo, da blatijo na tako podli način voditelja naroda, smo take sramote tudi sami krivi. Z odločnim nastopom naučimo lopove ponižnosti.«

Od drugod sporočajo:

V odgovor na nesramnost »Jutra« so naročili »Slovenca« (slede imena).

Spet drugi pošiljajo proteste proti žalitvi voditelja našega naroda in zagotavljajo, da bodo v svojem kraju poskrbeli, da povzročitelji napadov in njih pristaši, širitelji umazane časopisja, dobe zasluženo plačilo.

Ne moremo priobčiti vseh izjav in dopisov, mnogih radi tiskovnega zakona. Vsa sporočila pa izzvene v odločnost in samozavest, da steremo gadjjo zalego, ki zastruplja naše ljudstvo in ga sramoti s svojo podlostjo pred svetom.

Krvave borbe med Makedonci

r Sofija, 12. jul. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na umor generala Protogerova smo iz vrst makedonske organizacije dobili sled.če informacije:

Tudi v vrstah makedonske organizacije je umor generala Protogerova napravil globok vtis, ker je general Protogerov igral največjo vlogo, da omenjamo samo aktivno delovanje ob prevratu in umoru Stambolijskega. Rivaliteta med Protogerovom in Venče Mihajlovim, ki je bil zelo ugleden član in so se radi njune rivalitete tudi njihovi pristaši razdelili na dve skupini, se je še v poslednjem času potencirala, ker general Protogerov ni mogel sprejeti rimskih pogojev proti Jugoslaviji. Neposredno pred umorom je bil general Protogerov povabljen na nekako konferenco, na kateri naj bi bil podal poročilo o svojem delovanju. Neposredno po tej konferenci se je izvršil uboj. Govori se, da je s tem umorom v vrstah tudi vojni minister general Gojkov, ki je z Mihajlovim odločil o Protogerovi usodi. Kot motiv se navajajo protitalijanske aspiracije. Večina listov priznava, da je umor Protogerova delo razdvojenosti v makedonski organizaciji, ki obžaluje razdor v odboru in žrtve, ki se radi tega neprestano dogajajo. Tako so bili nedavno umorjeni Filipov, Acov,

Atanasov. General Protogerov je bil general v bolgarski vojski in je bil velika avtoriteta, kolikortoliko tudi človek, ki je umel strasti zapostavljati razumnim argumentom. Umoril ga je mladenič, še ne ura notežen človek.

Sedaj prihaja na čelo makedonskega komiteja Vanče Mihajlov. Govori se, da je bil tudi morilec aretiran, da pa je bil takoj izpuščen. Vsa Sofija ve, da je glavni atentator Mihajlov. Vprašanje je, ali bo Sofija solidarna, ali bo stopila na stran atentatorjev ali pa bo preganjala morilce. Po njenem nastopu se bo videlo, kakšno stališče bo vlada zavzela nasproti ostalim državam. Posledice so že nastopile. Pristaši Protogerova so že osnovali svoj odbor, na čelu katerega so Gjorgje, pop Hristov, Peter Sandanov in Pričev. Oni so takoj izdali obvestilo o umoru, v katerem dolžijo Mihajlova. List »Mir«, ki je prinesel to obvestilo, je bil od oblasti zaplenjen. Vanče Mihajlov je sestavil svoj odbor, katerega podpirajo Tamolevski, Vende in drugi, in delajo veliko propagando za to drugo frakcijo, katero podpira tudi policija. V Petriču, Demaji in drugod so se že pričele med obema frakcijama krvave borbe.

Atentat na našega poslanika v Tirani izmišljen

r Belgrad, 12. jul. (Tel. »Slov.«) Nekatero časopisje je prineslo vesti o atentatu na našega poslanika v Tirani Mihajloviča. Ta vest se je vrgla v javnost očitno radi tega, da bi se v našem javnem mišljenju še bolj pojačalo nezadovoljstvo, ki so ga na umeten način poskušali ustvariti razni SDS-agitatorji. Vest je popolnoma neresnična in izmišljena. Taka poročila moramo najostreje obsojati, ker škodujejo predvsem našem ugledu v inozemstvu.

Izjava dr. Marinkoviča

r Belgrad, 12. jul. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister dr. Voja Marinković je bil od 11 do 12 pri Nj. VI. kralju v avdienci. Ko je odhajal iz dvora, so ga časnikarji vprašali: »Ali ste bili v dvoru radi dogodka v Tirani ali radi krize.« Marinković je odgovoril: »Niti radi enega, niti radi drugega.«

Novi režim v Grčiji

v Atene, 11. jul. (Tel. »Slov.«) Med rojalisti se širi pokret, da bi se proklamiralo, da se njeni pristaši ne udeležijo volitev. Sodi se, da bo ta poskus ostal brez uspeha. Gunaristi so že stopili v stik z Metaxasom, Papanastusom in Kafandarisom, da se ustvari skupna fronta proti liberalcem, katerih vodja je Venizelos. Mihalokopulos bo pri volitvah šel z Venizelosom. Rojalisti so za prihodnjo nedeljo sklicali veliko zborovanje v Atene, da protestirajo proti spremembi volivnega zakona.

Nov volivni red v Grčiji

v Atene, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Ko je Venizelos danes dopoldne po daljši avdienci odhajal od državnega predsednika Konduriotisa, je izjavil Vašemu dopisniku, da je Konduriotis dal svoje privoljenje, da se namesto dosedanjih volitev po listah uveljavi pri volitvah zopet sistem večine. Predsednik je pristal na to, da se ta sistem volitev odredi z zadnjim dekretom.

Pangalos svoboden

v Atene, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Prošlo noč je bil general Pangalos po 23 mesečnem preiskovalnem zaporu na ukaz vlade izpuščen. Poslanska zbornica bo jeseni sklepala

o tem, ali naj ona sama izvede proces proti Pangalos. Pangalos je danes obiskal Venizelosa in ga prosil, da naj tudi vse njegove prijatelje, predvsem častnike, izpusti iz zaporov. Časnikarjem je odklonil vsako izjavo in samo zatrjeval, da se ne bo več udeleževal političnega življenja. Rojalistični listi ljuto napadajo Konduriotisa in Venizelosa, ker vidijo v dekretirani izpustitvi volivne pravice kršitev ustave. Nekateri listi grozijo z revolucijo. Celotni zmerni monarhist Metaksas izjavlja, da je minul čas, ko so se borili proti Venizelosu samo z besedami, sedaj da je treba preiti k dejanjem.

Grško-jugoslovansko

prijateljstvo

v Atene, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Koncem julija se bosta Konduriotis in Venizelos udeležila v Kilikisu odkritja spomenika vojakom, ki so padli v grško-srbsko-bolgarski vojni leta 1913. K odkritju je bil povabljen tudi oddelek jugoslovanske vojske, da se obnovi pobratimstvo grško-jugoslovanske vojske. Ta manifestacija bo imela izrecno političen značaj in kaže, da želi Venizelos obnoviti grško-jugoslovansko prijateljstvo.

Zadnji akt Nobileve tragedije

Strahoten položaj severne ekspedicije

v Kodanj, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Prvo poročilo Lundborgovo o rešitvi generala Nobila, ki je danes izšlo v skandinavskih listih, pravi, da je njegov prihod povzročil pri ponesrečencih veliko senzacijo. Le s težavo je mogel preko ledu priti k Nobilu, ki ga je objel in poljubil. Nobile in njegovi tovariši so se nahajali v nepopisnem stanju. Schyberg in Lundborg sta položila generala v letalo in se vrnila z njim na bazo v Hinlopen, potem pa je Lundborg še enkrat letel sam. Ko se je njegovo letalo razbilo, se je ves obupan vlegel v v šotor spat ter je do vrnitve Schyberga preživel hude dneve v blatu in pomanjkanju. Jed, katere je bilo malo, je bila neokusna. Vsi Italijani so imeli mrzlico in nekateri so kazali znake duševne zmedenosti. Radiotelegrafista Biaggi je kljub temu, da je imel visoko vročino, silili, da je moral večkrat na dan vstati in telegrafirati. Odkar je bil Lundborg rešen, ni z njimi nobene brzoglavne zveze več. Med člani Viglierijeve skupine je bil večkrat oster preprič. Bivanje na ledu povzroča nepopisno hrepenenje po suhi zemlji. Pet do šest dni je divjal strašen ciklon. Delali so dva dni in eno noč, da so napravili primeren startni prostor.

v Moskva, 11. jul. (Tel. »Slov.«) Rusko letalo, ki ga je poslal ruski lomilec ledu »Krasin«, je 20 milj vzhodno od parnika »Krasina« našlo skupino švedskega meteorologa Malgröna. Dva člana te skupine sta mahala z zastavami, dočim se tretji, kakor je bilo videti, ni mogel dvigniti. Letalo poskuša najti prostor za pristanek, da bi se približalo Malgrönovi skupini.

v Kodanj, 11. jul. (Tel. »Slov.«) Zdi se, da se na ledu, na katerem se nahaja Viglierijeva skupina, vrši zadnji akt Nobileve tragedije. Biaggi je brzojavil, da člani obupavajo in nujno prosijo pomoči, ker so silno shujšali in postali nervozni, da je silen mrz in da jim šotori radi silnega severnega vetra ne nudijo več

pomoči. Pozneje pa so klici izostali in skupina ne odgovarja na noben klic več. Glasom neke ameriške vesti je »Citta di Milano« poslala nesrečnikom brzojavko, s katero jih bodri, naj se rešijo z lastno močjo in naj ne čakajo dalje, da bi jim letala ali »Krasin« prinesli pomoč. »Cecioni je baje umrl, dasi se iz Rima to demantira. Potem, ko je bil Nobile rešen, so ga prinesli bližje k oni ledeni plošči, da bi ga Lundborg ob svoji vrnitvi mogel takoj naložiti. Ko se je drugi Lundborgov poskus ponesrečil, so bili njegovi tovariši preveč utrujeni, da bi ga mogli zopet prenesti nazaj v šotor, in tako je moral vso noč ostati na ledu, kar je povzročilo njegovo smrt. Nekli član Viglierijeve skupine se je med tem že odstranil od tovarišev, ko se mu je omračil um.

v Kodanj, 11. jul. (Tel. »Slov.«) Iz Kingsbaya se poroča, da je umrl član Viglierijeve skupine mehanik Cecioni, ki je imel zlomljeni obe nogi. Bil je že mrtev, ko je bil rešen Lundborg. Tudi ostali Italijani te skupine so fizično in psihično popolnoma opešali. Dva izmed njih imata visoko vročino. Njihova rešitev z letalom je zelo težavna, ker je sedaj led za pristanek letala pretenak. Po zadnjih poročilih iz Yalesunda iščejo Amundsen štiri ladje s štirimi letali. Ruski letalec Bakuškin je baje dobil povelje, da naj poizvedovanja po Amundseni prekinje. Resno se je bati, da se je ponesrečil tudi alpski kapetan Sora, ki s pasjo vprego išče Malgröna. Ruski lomilec ledu »Krasin« poroča, da se nahaja sedaj na 80 stopinji 47 minut severne širine in 23 stopinji 7 minut vzhodne dolžine. Sedaj bo stopilo v akcijo njegovo letalo, ker je »Krasin« zadel na veliko ledeno ploščo, ki je gladka in ki omogočuje startanje letal.

v Stockholm, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Voditelj švedske pomožne ekspedicije na Spitzbergih Thornberg je poslal danes švedskemu vojnomu ministru brzojavko: »Krasin« 4.25 distančnih minut oddaljen od Malgrön skupine. Živijo. Vse zdravo.

Misteriozen atentat v Moskvi

v Reval, 11. julija. (Tel. »Slov.«) Potniki, ki prihajajo iz Rusije, poročajo: Dne 6. julija zvečer ob 10 se je zaslila v Moskvi in okolici upravnega poslopja GPU, v katerem se nahajajo tudi prostori preiskovalnega sodišča in notranje ječe, detonacija, kakor da bi bila vržena bomba ali slično. Nekoliko minut pozneje so v širokem krogu zaprle čete GPU prostor okoli poslopja. K poslopju so smeli prihajati samo državni avtomobili in sanitetni vozovi. Mnogi so energično razpršili. V mestu se širijo najrazličnejše govorice, ki soglašajo samo v tem, da je bila v poslopje GPU vržena bomba. Neznano pa je, kdo, so atentatorji, proti komu je bil atentat naperjen in ali je bil kdo ranjen. Tudi ni znano, ali je bila to protestna akcija proti razsodbi v Sahtih.

v Moskva, 11. jul. (Tel. »Slov.«) O bombnem atentatu v poslopju GPU je bilo danes izdano oficijozno poročilo. Glasom tega poročila je bila bomba vržena v sprejemni pisarni GPU, pri čemer je bil ubit en vojak, dva pa sta bila težko ranjena. Atentatorja sta bila dva belogardistična emigranta, ki sta prišla v Moskvo šele pred enim tednom iz Pariza, Bolgarske in Romunije s pomočjo romunske vojske službe. Pri zasledovanju atentatorjev je bil ustreljen eden izmed njih, in sicer bivši častnik Vranglove armade z imenom Radkevič. Druga atentatorja pa so aretirali 30 km od Moskve. Kakor se čuje, sta atentatorja pobegnili v avtomobilu. Na potu pa se jima je avtomobil pokvaril, nakar sta potovanje nadaljevala peš ter so ju vojaki GPU zasledovali in aretirali.

Dunajska vremenska napoved. Jasno, višja temperatura.

Povej mi, kaj bereš
in povem ti, kdo si

Čtivo za novo ženo

Dva činitelja sta, ki kleseta v človeški duševni obraz trajne poteze: dom in knjiga. Pa utegne biti knjiga celo močnejša nego dom, ako je duša zanjo posebno odprta in pripravljena. Knjiga more mladega človeka nagibati v popolnoma drugo smer, nego mu jo je pokazal dom; dobra knjiga v boljšo smer, slaba v slabšo. Zato je bilo vprašanje, kaj naj čita mladina, vedno na dnevnem redu in je danes aktualno bolj nego kdaj prej.

Ce je danes ženska mladina v toliki meri izgubila svojo lastno smer, da omahuje po moških stopinjah sem in tja in sama s seboj nikamor ne ve, potem je to v veliki meri pripisati pomanjkanju zgledov, ki bi vlekli, ne samo v življenju, marveč zlasti tudi v knjigi. Splošno je sodobna literatura malo sposobna, da bi užgala, obudila v mladi duši vero in hrepenenje za čim višjim, lepšim, nego kaže očem vsakdanje življenje; malo ali nič ni v tej literaturi močnih ženskih zgledov, ki bi prevzemali in vlekli kvišku. Sami sploh proizvajamo premalo, a tujih jezikov danes naša mladina na splošno ne obvlada toliko, da bi se mogla koristiti s tujo literaturo. Duševno torej strada in za zgled ostanejo našim dekletom, ki stoje izven verskih vplivov, samo še — filmske »zvezde«.

Spisi za mladino?

Dovolj se je že naglašalo, da je za mladino najboljši komaj dovolj dobro. Prav tako znano pa je, da je med takozvano mladinsko književnostjo, to je med spisi, ki so izrečno pisani za mladino, izredno malo dobrega. — Dobrega v umetnostnem in vzgojnem pomenu. Nič čudnega. Odraščeni človek čustvuje in misli pač kakor odrasli človek, a ko piše za mladino, se ne daje takega, kakoršen je, marveč se sili in včasih morda hlini in zato ne najde močne besede, ki bi šla do srca. Mladina ima za to jako tenek čut in jo vsaka narejenost, vsako sladkobno, vsiljivo poučevanje odbija.

Sploh so posebni spisi za mladino na mestu le za najmlajše — do 10. ali največ 12. leta; za starejše naj nihče ne piše »mladostnih« spisov. Mladostnikom dajmo marveč v roke najboljše izmed najboljšega — najlepše spise domače in tuje književnosti. Ravno v tej dobi, ko je duša še več ali manj nepopisan list, naj piše vanjo svoje vrste velika, resnična umetnost in modrost. Gotovo v tej dobi dekle ne bo popolnoma razumelo ne Prešerna ne Gregorčiča ne Ketteja ne Sardenka ne Cankarja ne Preglja ne Finžgarja ne Tavčarja ne Lazareviča ne Tolstega ne Webra ne Schillerja ne Goetheja ne Handel-Mazzetti ne Manzoni ne Shakespeara ne Tonnysona ne Danteja itd. — vendar bodeta lepota oblike in veličina misli prodrli vsaj v podzavest kot globok, neusahljiv studenec. Ne bojmo se ljubezni, ki je večinoma glavni motiv vseh resnično velikih del; marveč bodimo veseli, če bi se mladina zopet napila idealnih nazorov o ljubezni med možem in ženo, vere v lepoto in svetost te ljubezni, volje in moči do zvestobe, ki ji je meja samo smrt. Brez tega se zakon ne da obnoviti.

Danes se tudi katoliški krogi zavedajo velikega kulturnega poslanstva romantike, ki je bila doslej zadnji veliki člen svetovne kulturne zgodovine. Franc Zach S. J. priznava v svoji knjigi »Katholisches oder modernes Kulturideal« (1926), kako zmotno je bilo, da so katoliški krogi odklanjali roman in ga pobijali. Danes se povsodi bridko čuti pomanj-

kanje idealizma, ki ga je tako učinkovito zastopal roman.

Iz lastne mladosti vem, kako strogo so vzgojni, posebno katoliški vzgojni krogi izključevali vsako romantično čtivo tudi za velike deklice. Ta »čar-Hribarjevega« Slovana« so mi enostavno zažgali, a ko so me med popom — mea culpa! — zasačili, da čitam roman, se je g. ravnateljica obrnila nasproti gospodičam zadnjega razreda (višji trije razredi so bili nekaj časa v eni ter isti dvorani) ter z globokim zgražanjem rekla: »Kaj takega čita!« Na ta dogodek sem se živo spomnila te dni, ko sem bila priča, kako si je mlado dekle v eni naših knjižnic brez vsake ovire izposodilo isto knjigo. (Vsekakor je bilo med romansko literaturo mnogo brezpogojno slabega in je bila previdnost na mestu. Razen tega ne smemo pozabiti, da je ravno katolicizem ustvaril najlepši roman vseh časov: Manzoni je »Zaročena«.)

In vendar — stroga izbira!

Vendar pa seveda nobenemu pametnemu človeku ne more priti na um, da bi mladino glede čitanja pustil golemu slučaju, pa naj ji ta spravi v roke karkoli, da bi se postavil na stališče, da sme mladina sploh vse čitati. Varuj Bog!

Ze uvodoma smo rekli, da slaba knjiga z enako silo vpliva na mladega človeka kakor dobra. In tu niti ni treba, da se sklicujemo na tiste skrajne žrtve slabega čtiva, ki pridejo v navskrižje s kazenskimi zakonikom in jih družba za vedno izloči iz svoje srede. Dovolj je marveč, da pokažemo na notranje razdejaje, ki ga povzroči v mladostniku umazana ali tudi le frivolna tiskana beseda. Taka beseda je kakor jedka kislina, ki mlado dušo omadežuje in rani. Naj se rana tudi zaceli, neprijetna sled za njo vedno ostane. A komur tak strup trajno kaplja v dušo, zamori v njej vse nežne kali, ves zmisel za lepo in dobro ter jo za vedno prikuje na nižnje življenje. Težko bi mogel tak človek kdaj ustanoviti srečno družino, težko dobro služiti narodu in družbi.

Zato se pač noben vzgojitelj ne more odtegniti dolžnosti, da nadzoruje in vodi čtivo svojih varovancev. Paziti mora, da mladostniku ne pride v roke noben umazan, noben frivolen spis. Zato mora skrbno izbirati tudi med deli posameznih pisateljev. Najboljši kazipot mu bo pri tem resnična umetnostna vrednost katerega dela. Med takozvanimi ljudskimi pisatelji — tudi splošno prizanimi — je zelo veliko šunda, zelo veliko prikritega strupa. To je pač večinoma trgovska roba, ne pa umetnost. Škoda za tisk in papir, ko je v svetovni literaturi toliko resnično lepega.

Mladini čisto ozačje!

A ne samo posamezni vzgojitelj, marveč tudi celota je dolžna skrbeti za to, da bo mladina varna pred strupom v tisku. Pri tem je treba misliti zlasti na mladino, ki nima nikogar, ki bi jo glede čtiva znal voditi in nadzorovati. Ne bi smelo biti lista, ki bi se izpovabljal proti poštnim običajem in grešil proti evangelskemu ukazu: »Gorje mu, kdor pobuja enega izmed teh malih!...« Žal, da tej enostavni zahtevi dosedanja dejstva bijejo v obraz. To je zloraba tiska, ki bi moral služiti le splošni blaginji in kulturi. In taka zloraba bi se morala zakonito zabraniti, če že posamezniki ne znajo krotiti svoje brezvestne spekulacije. — Na blejskem ženskem kongresu je vzkliknila srbijanska intelektuala: »V celi Jugoslaviji ni lista, ki ne bi

prinašal pornografije!« Ali ni to strašno? Seveda vzklika ne bomo jemali dobesedno — saj n. pr. nobenemu katoliškemu listu ne more nihče očitati kaj takega; vendar pa le označuje nezadosten čut odgovornosti v našem tisku.

Naloga knjige, čtiva — ki je nekaj drugega nego študij — mora biti, da neguje v človeku duhovno stran, da mu budi velika močna čustva, podaja vzvišene ideje, ga z eno besedo dviga iz prahu vsakdanjega življenja in mu odpira visoke vidike, ki šele izpreminjajo naše življenje, da je res človeka vredno. Vsaka dobra knjiga mora biti zato globoko religiozna v najboljšem smislu, kar se dejansko tudi more trditi o vseh pravih biserih svetovne literature in ne samo krščanskih. Tudi zato moramo dajati mladini, ki šele raste v življenje, samo dobro čtivo, ki vere ne pobija in ne smeši. Prav zato tudi umazani in frivolni pisci ali vsaj spisi ne spadajo niti kot študij na srednje šole. Niti za lepe, izvrstne knjige človeku v življenju nedostaje časa, da bi se z njimi vsemi seznanil; zakaj bi izgubljal čas, da bi brskal po smeteh in naj so te smeti tudi domače.

Izredno velikega pomena je čtivo dobrih družabnih romanov za lepo, oglašeno obnašanje mladine. Saj je s čitanjem zvezana posebno živa predstava in zlasti dovzetan mlad človek dejansko doživlja, kar čita. Nevede si prisvoji fin, viteški nastop.

Zgodovina učiteljica.

Ce more mlademu človeku kaj zresniti, poglobiti in razširiti poglede na življenje, potem je to nedvomno zgodovina. Ne zgodovina seveda, ki se omejuje na vojne dogodke, na početje dinastij, marveč ki posega v življenje, v kulturne razmere narodov in ljudstev. Spričo orjaških naporov, tragičnih padcev in veličastnih dvigov človeštva na njegovem križevem potu od zibelke do danes in preko danes v nedogledno bodočnost — mora človek spoznati, kako majhna, ničeva je usoda posameznika nasproti usodi celote; da se torej ne izplača, pečati se, živeti izključno sam zase, da je marveč cena življenja posameznika tem višja, čim bolj služi celoti — in ta služba je lahko tudi zgolj molitve in vdano trpljenje. Spričo svetovne zgodovine ne more nihče uiti resnemu vprašanju: Odkod, kam, čemu? Ne more uiti spoznanju, da vlada zakon dobrega in zla, v tem zmislu, da mora zlo pričiati za dobro in mu slednjič vsikdar podlegati; da vlada Višja pravičnost, ki mnogokrat že na zemlji neizprosno poravnava vsako krivico, vsako zmoto, da morata posameznik in človeštvo, ponižana in tepena, vedno zopet nazaj na izhodišče, kadarkoli se objestno oddaljita od dobrega. — Poleg sv. pisma ne poznam vzgojnejših knjig nego je n. pr. Weissova svetovna zgodovina. Velike vzgojne knjige so tudi Homer (ki ga imamo sedaj v polnovrednem slovenskem prevodu), ki je vzgojil Aleksandra Velikega, kakor so srske narodne pesmi vzgajale rod za rodom in ohranjemale v narodu velika predanja; dalje Plutarchovi življenjepis veliki grških in rimskih mož, iz katerih je zajemal Napoleon Veliki itd. To so knjige, ki ne bodo izgubile svoje vrednosti, dokler bo živel človeški rod. Velike vzgojne in izobraževalne vrednosti so dalje zgodovinski romani, povesti in drame: Shakespeare, Sienkiewicz, Bülow, Manzoni, Freitag, Schiller, Handel-Mazzetti — da imenujem mimogrede le nekatere; pa naši Finžgar, Pregelj, Tavčar i. dr. To je čtivo za mladino, ki daje duhu peroti.

Vzgoja deklet za nove zarje.

Morda bi kdo ugovarjal, da to velja pač za moško mladino, ne pa za žensko. A ravno nasprotno je res: Vse veliko in lepo je splošno človeško in ne more biti drugačno za žensko kakor za moškega. Ravno ženska pa potrebuje velikih zgledov, širokih obzorij, ker jo življenje bolj tiska k domu, jo v mladosti mehkuži, kasneje pa neusmiljeno zapostavlja in izključuje. Da se ne zmede in ne izgubi poti, so ji potrebna nadosebna, prekoživljenska merila, ki jih ji nudi — poleg vere — zgodovina.

Posebno sedaj, ko je brez dvoma nastopila doba, ki kliče ženo, da postavi protiutež izključno moškemu duhu pri usmerjanju sveta, je nujno potrebno, da se ženska razgleda po življenju in zgodovini z najvišjih, stvarnih vidikov. Marlitt in »Gartenlaube« (ki ju je, kar bodi rečeno mimogrede, rodila doba najžalostnejšega epigonstva, doba, ko je moški duh s strojem in militarizmom neomejeno zavladal svetu in porinil žensko na tako poniževalno stališče lutke ali brezpravne delovne sile, kakor ga v prejšnjih krščanskih dobah ni nikoli zavzemala) učinkujeta v tej dobi kot smešni potvori. Da, sedanji ženski mladini je treba močnega čtiva, velikih zgledov in visokih vidikov, ako naj bo kos nalogi, ki ji jo je prihranila zgodovina.

To morajo vpoštevati tudi naši dijaški in ženski listi, naše knjižnice in naša založništva. V tem zmislu more in mora biti »Mentor« brez vsega drugega tudi glasilo ženskega dijaštva in ne bi smel manjkati tudi v nobeni knjižnici na deželi. I. K.

Ženstvo in tisk

O priliki razstave »Pressec« se je vršilo v Kölnu veliko žensko zborovanje, ki sta se ga udeležili tudi obe voditeljici dr. Helena Lange in dr. Gertrud Bäumer. Katoliške žene so priredile še svoje posebno zborovanje, na katerem so zavzele svoje stališče nasproti dnevnemu časopisju.

Dr. Emmy Wingerath je podala referat o »Kulturnih nalogah in delovanju sodobnega katoliškega dnevnega časopisja«. Tisk je visoko razvito orodje javnega mnenja, katerega vplivu se nihče ne more popolnoma odtegniti; tisk je velepomembno sredstvo za ljudsko izobrazbo, vzgojo in zabavo. Časopisje podira meje med posameznikom in splošnostjo in vsakogar veže s celoto socialno in kulturno. Eden prvih pogojev dnevnega lista je gotovo brzo poročanje; toda to se nikdar ne sme izpreveriti v senzacionalnost. Senzacionalni tisk zastruplja čitatelje, posebno mladino. Tisk, ki se zaveda svoje kulturne naloge in ima svoj določeni program, bo premagal to nevarnost samo tedaj, ako bo vsa vprašanja presojal z enotnega višjega vidika. Tak list more pač živo slediti dnevu in njegovim potrebam, vendar ne bo pri tem nikdar izgubil izpred oči svoje nadzemske usmerjenosti. — Klara Siebert je v svojem referatu opozorila žene na njihovo dolžnost, da ne puščajo v družino nobenega neresnega lista, ki bi zastrupljal otroke bodisi s sovraštvom, bodisi s senzacijami ali umazanostjo. Ne samo kot mati in vzgojiteljica, marveč tudi kot državljanka mora ženska zavzemati nasproti tisku čisto jasno, določeno stališče in po tem stališču uravnjavati svoje ravnanje. Ženstvo želi, je naglasila govornica, da sodelujejo pri velikih dnevnih listih tudi ženske; zahtevajo, da prinašajo dnevni ženske priloge, ki naj jih vodijo ženske. Slednjič je govornica izjavila, da bo katoliška žena vsikdar zvesta katoliškemu tisku, katoliški tisk pa naj bo glasnik zahtev katoliškega ženstva.

Selma Lagerlöf:

Roka duha

(Dalje.)

»Prestrašila se je, nič drugega, kakor prestrašila se je,« je pošepetal doktor.

Tako, zdaj se je trudila, da se zapliči s svojimi pogledi za gardino. Šel je enkrat po sobi okrog. Saj bi bilo možno, da bi našel, kaj jo je bilo prestrašilo. Na pisalni mizi je ležal od črnla zamazan pisemski papir. Pričela je bila nekaj pisati ali peresnik ji je bil padel iz roke in se strkjal preko papirja. Prav zares je ležalo pisemce, ki ga ji je bil poslal pozno zvečer, z vprašanjem, če bi hotela ona in teti napraviti z njim izlet naslednji dan.

Bilo je očitno, da je bila sedla k pisalni mizi, da bi mu odgovorila. Napisala je baš »Moj ljub...« Potem se je prestrašila in je pero spustila.

Doktor je čutil, kako mu je sledila teta z očmi. Čudila sta se kajpa, da ni rekel Eli nobene besede. Prvo, kar je moral storiti, je bilo, da je odpravil vse iz sobe, teto Malko, teto Berto in strežnico, da bi ji ne ostal radi njihove navzočnosti strah.

»Mislim, da bo meni že vse povedala, če bom z njo na samem govoril,« je dejal in naglo izpraznil sobo.

Primaknil je stol in sedel poleg nje.

Čudno to, koliko obrazov more človek imeti! Komaj bi bil Elo spoznal. Mir, pokoren mir je bil glavni znak njenega obraza. S tem ga je očarala, da jo je dobil zmerom enako mirno; naravnost mojstrski je umela postopati s tetama. Komaj da se je ozrla od svojega vezenja, pa naj sta se še tako prepirali. In potem se mu je nekoč takorekoč

razodela. Ko je prišel nekega večera domov, je mislil, da vidi, kako sedi v lesku svetiljke pri mizi nežna, sklonjena postava. Videl je razločno njen mali tilnik in njene male roke. Vsa soba se je bleščala od nje. Nato jo je bil zasnil.

In zdaj! Samo blede zaprepasčenice in divja splašenost. Vprav tisto, česar ni hotel. Histerična ženska! Oh, Bog obvari, Bog obvari!

»Povej Ela, kaj ti je?«
Nič ni odgovorila.

»Meni moraš povedati, razumeš?« je dejal nekoliko strogo.

Uprla je oči vanj, bilo je, kakor da se je zablskal žarek upanja v njih.

»Pomirila se boš, če poveš.«
Škoda je bilo njenih lepih, svetlih oči.

Počivale so na tistem, s katerim je govorila, vedno z nekim žarom, tako tihim ko žar solnce. Morda so bile zdaj še svetlejše. A bil je to sij, po katerem prav za prav niti vprašal ni.

Silno se je borila sama s sabo. S spodnjo čeljustjo ni mogla mirovati. Potisnila je robc med zobe, da bi ne bilo slišati, kako so udarjali skupaj.

Naposled je izpregovorila nekaj besed. Sedela je tu, predevala roke in glasno mislila. »Moram mu povedati. Moram, moram...« Če ne, pride zopet. Da, zopet pride.

Potem je začela govoriti, in to je njega čudovito pomirilo. Nalikovalo je to še najbolj razpoloženju, ki obide koga, če gre v fraku v svečanem sprevedu, za začne deževati. Čuti, kako si ob vso veličino in dostojanstvo.

Nenadno je priznala, da ga nima rada. Rada bi se z njim poročila, a le, da pride z doma.

Če bi ne bilo šlo za njega, bi se bil lahko smejal nad tem, kako se je hotelo temu otroku moža. Kar prvega, ki bi jo hotel. Tako trdno se je bila odločila priti proč. Bilo je zaradi tet. Sicer sta bili zelo dobri z njo in sami nista vedeli, kako zelo sta jo mučili.

Pogledala ga je z obupanimi očmi in tako rekoč beračila, naj jo vendar razume in naj čuti zanjo. Saj je vedel kakšni sta bili teti, saj ju je mnogo let zdravil. Bili sta tako čudni, tako čudni, tako polni fiksnih idej in strahov. Teta Malka je pričakovala zmerom požara, teta Berta pa zmerom mislila, da jo bodo povozili na cesti. On je vedel, kakšni sta bili. In, če bi ona, Ela, ostala še nadalje pri njih, bi postala prav tako čudna.

A ona je hotela postati človek, kakor se spodobi. In prosila je teti, da bi smela proč in poiskati si delo. Tega seveda nista hoteli dovoliti. Zdaj pač lahko razume, da ji ni preostalo nič drugega, ko da se poroči.

Doktor si ni mogel premagati, da bi je ne bil vprašal, če bi se ne bala pri omočitvi z nekom, ki bi ji ne bilo nič zanj, da bi morala živeti še slabše nego tukaj pri tetah.

Oh ne, slabše bi pač ne moglo biti nikoli. Mož vsaj velikokrat ne bi bil doma. Teti pa sta bili po ves dan doma.

No, ker je bila že tako odkritosrčna — ali bi ji nikoli ne prišlo na misel, da bi ga imela rada? Zmajala je z glavo; to je bilo nekaj, kar je popolnoma izključevalo, da bi se dalo o tem kaj misliti. In zakaj? Je morda pregrd? Ne; zagotavlja joče je odprla oči. Ali je dolgočasen? Zamahnila je z roko v znak zanikanja. Kakšna napaka bi bila potemtakem na njem? Prehladen je. A tako, prehladen je bil.

Doktor je napravil nekaj korakov po sobi. Saj to je bilo neverjetno, da je bil le-tak otrok in da je kaj takega zvaril. Pustila je, da jo je poljubljaj, ne da bi bila občutila zanj kolikšaj simpatije. In svoje vloge ni niti slabo igrala. On je bil tisti, ki je bil goljufan. In da bi naj bil tako nesimpatičen, da bi ne moglo mlado dekle prav nič na to misliti, da bi mu bila dobra...!

A kajpada je bilo zanjo življenje pri obeh starih bedno. To je že lahko razumel, da ji je bilo mnogo do poroke. To je bilo zanjo pač kakor odrešitev za celoz življenje. Priznala je to, ne da bi bila pokazala kolikšaj usmiljenja. Niti na um ji ni prišlo, da ga je rnila. Morala je pač misliti, da ga je sam oklep, da je popolnoma iz železa.

Njen glas je nenadoma prešel v krik. »Saj veš,« je dejala, »da vidijo vsi, ki goljufajo pri igri, roko v tej sobi. Jaz sem jo videla. Sedela sem tamle, tamle.« In obrnila se je strastno proti pisalni mizi. »Tam sem jo videla.«

»Ne verjameš, da sem jo videla?« je nadaljevala in zapčila oči vanj, kakor da bi ga hotela primorati, da ji verjame.

»Povej, kako je bilo,« je rekel pomirljivo.

»I, saj veš, da si mi bil zvečer pisal, in jaz sem hotela napisati odgovor, preden bi legla. Ko pa sem sedla k pisalni mizi, sem postala nemirna in sem dolgo časa tam sedela in mislila; nisem vedela, kako bi napisala nadpis. Morala bi vendar napisati »Ljubljani«, toda to se mi ni zdelo prav. Bilo je privikar, da sem tebi pisala. Spoznala sem, da je strašno, napisati nekaj, kar ni res — slednjič pa se mi je zdelo, da manj ne morem napisati.«

Kaj je novega

KOLENDAR.

Četrtek, 12. julija. Mohor in Fortunat, Janez Galba.

ZGODOVINSKI DNEVI.

12. julija: 100 pred Kristusom se je rodil rimski vojskovodja in državnik Gaj Julij Caesar. — 1877 je umrla pisateljica Otilija Wildermuth. — 1562 je baron Ivan Ungnad sporočil iz Uraha pruskemu vojvodi Albertu, da se je ustanovila slovenska, hrvaška in cirilska tiskarna.

★

★ Somišljeniki! Ponavljamo, ogledite si vse naročnike in razširjevalce »Jutrac« in nje-mu sorodnih listov. To velja za vse kraje, ne samo za vasi po deželi. Oglejte si jih tudi v trgih in mestih. Skrbite, da za to izve prav vsak naš somišljenik in somišljenica in urav-na svoja dejanja po tem.

★ Novo predstojništvo slovenske frančiškanske provincije. Ob sklepu vizitacije slovenske frančiškanske provincije, ki jo je opravil kot generalni vizitator naš rojak iz Sv. Trojice v Slovenskih goricah, sedanji du-najski provincial preč. P. Pelagij Klemenčič, so se včeraj t. j. 11. julija vršile v ljubljanskem frančiškanskem samostanu volitve novega provincialnega predstojništva. Izvo-ljeni so bili za provinciala: bivši provincial dr. P. Regalat Čebulj, za kustosa: mariborski frančiškanski župnik P. Valerijan Lander-gott, za definitorje: kamniški gvardijan: P. Bernardin Mlakar, svetnik in ljubljanski frančiškanski župnik dr. P. Guido Rant, župnik v Šiški P. Pij Zankar in mariborski frančiškanski gvardijan P. Gratus Kostanjšek.

★ Razpis župnije. Z okrožnico se je raz-pisala župnija Škofja Loka, stoječa pod pa-tronstvom graščine v Škofji Loki. Kot za-ključni rok za vlaganje prošnje pri škofijskemu ordinariatu v Ljubljani je določen 31. julij 1928.

★ Župan v Kočevju SLS. V četrtek, 5. ju-lija se je konstituiral občinski odbor v Kočevju. Za župana je bil izvoljen g. Ivan Lončar, vpok. fin. preglednik.

★ Prireditel Ljubljana, okoliškega orlov-skega okrožja v Zagorju ob Savi, v nedeljo, 15. julija. Polovična vožnja je dovoljena.

★ Iz konzularne službe. Italijanski gene-ralni konzul Gavotti v Ljubljani je preme-ščen na Dunaj. Na njegovo mesto pride konzul Andrej Rainaldi.

★ Kamniško orlovsko okrožje priredi v nedeljo, 15. julija t. l. popoldansko prireditel z javno telovadbo na Homcu po sledečem spo-redu: Ob 1 sprejem pred šolo, nato spreved z godbo po vasi, ob 2 litanije v župni cerkvi, ob 3 javna telovadba na vrtu g. Repanška. Po telovadbi se vrši štafetni tek za okrožno pre-hodno darilo in tek mladcev in naraščaja. Vsi prijatelji orlovstva vljudno vabljeni.

★ Uslužbenki davek. Finančna delega-cija opozarja vse službodajalce, ki po določi-lih pravilnikih k 1. 90 točka 6 k zakonu o ne-posrednih davkih plačujejo uslužbenki davek mesečno ali četrtno, da plačajo ta davek s predpisanim seznamom najkasneje do 15. ju-lija t. l. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani je založila dve vrsti teh seznamov. Za večja podjetja do 32 delavcev stane pola Din 1,50, od 100 pol dalje po Din 1.—. Za manjša po-djetja in obrate do 12 uslužbencev pa velja pola Din 1.—, od 20 pol dalje 70 par. Označite pri naročilih, katere sezname želite! Dalj je za-ložila imenovana knjigarna Tabela za prera-čunavanje uslužbenkega davka. Cena je 10 dinarjev. Ta je pregledno, zakonskim pred-pisom odgovarjajoče sestavljena in obsega natančno izračunan davek tako za dinarje (dnevno plačo), tedensko in mesečno, upošte-vajoč že vse dovoljene odbitke za samec in oženjenega z ali brez otrok.

★ Tatvina v vlaku. V noči od 9. na 10. t. m. je bila v orient-ekspresu med vožnjo iz Slavonskega Broda do Ljubljane ukradena listnica z 5000 Din gotovine.

★ Kanada. Z zadnjim transportom 22. ju-lija odpotujejo lahko Slovenci, poljski delavci popolnoma zdravi (brez krčnih žil in golše) in pismeni, ki so se prijavi, pa niso prišli na vrsto. Potreben denar 11.000.— dinarjev. — Severnonemški Lloyd, Ljubljana, Miklošičeva cesta 36.

★ Celodnevna orlovska prireditel trebanjskega okrožja v St. Rupertu v nedeljo, 15. jul. Pridite vsi!

★ Nagloma umrla je v Avguštinah pri Kostanjevici Genovefa Pire, 54-letna vzorna služkinja pri rodbini Belle, kjer je zvesto slu-žila 26 let skupaj. Bila je članica mariborske Marijine družbe, za smrt vedno pripravljena. Večkrat je zatrjevala, da bo enkrat kar na hitro izdihnila, ker je imela srčno napako. In res, v torek, 10. t. m. je skuhala zajutrek, po-tem se onesvestila. Dočakala je samo še, da ji je duhovnik podelil sv. poslednje olje, nato je mirno zaspala.

★ Umrla je dne 10. julija t. l. v 43. letu starosti, blaga in priljubljena gospa Ivanka Ojnik, gostilničarka in posestnica v Moškanjcih. Bila je radi svojega zgednega živ-ljenja spoštovana daleč na okoli. Prenašala je

dolgo in mučno bolezen nad vse vzgledno in neizmerno potrpežljivo.

★ Ljubljanski oblastni odbor razpisuje 5 mest oblastnih cestarjev v trebanjskem cestnem okraju, 10 mest v črnomeljškem cestnem okraju, 8 mest v loškem cestnem okraju ter 5 mest v cestnem okraju kostanjeviškem. Prošnje je vložiti najkasneje do 23. jul. t. l. pri ljubljanskem oblastnem odboru. Podrobnosti pogoji so razvidni v »Samoupravi« ter v razpisih pri navedenih cestnih okrajnih odbori ter županstvih.

★ Prispevki aktivnih in vpokojenih drž. nameščenecv za Zvezo nabavljajnih zadrug. Delegacija ministrstva financ za Slovenijo razglasa uradno: Po nalogu ministrstva fi-nanc, generalne direkcije državnega računovodstva z dne 27. junija t. l. DR br. 83.298 se bodo v zmislu čl. 14 uredbe o izpremembah in dopolnitvah uredbe o nabavljajnih zadru-gah drž. uslužbencev in o zvezi teh nabavljaj-nih zadrug (Ur. list št. 187-53 ex 1928) oziroma v zmislu čl. 1 uredbe o zvezi nabavljaj-nih zadrug z dne 5. decembra 1920 (Ur. list št. 29-9 ex 1921) izza julija t. l. dalje v 36 enakih mesečnih obrokih za Zvezo nabavljaj-nih zadrug odtežali prispevki in sicer po 10 Din na mesec od prejemkov vseh aktivnih uslužbencev I., II. in III. kategorije in po 5 Din na mesec od prejemkov vseh ostalih oseb, omenjenih v čl. 1 drugocitirane uredbe. Med slednje spadajo vsi zvan "niki in služi-telji ter vse osebe, ki prejemajo podporo ali pokojnino iz državne blagajne. Računovodstvu finančne delegacije in vsem njegovim odsekom je naročeno, da prično takoj z ote-zanjem prispevkov. — Za delegata: Spindler.

★ Romarjem na Sv. Višarje dne 28. in 29. julija javljamo: Ker nam italijanski konzulat noče izdati skupnega vizuma, zato smo se odločili, da gremo iste dneve v Celovec in Gospo Sveto in sicer: dne 28. julija odhod iz Škofje Loke zjutraj ob 8.15, iz Kranja ob 8.28, iz Podnarta 8.48, iz Otoč 8.53, dospemo na Jesenice ob 9.35, kjer je pol ure postanka, pridemo v Celovec ob 12 uri, si ogledamo Vrbsko jezero, se popelimo s čolni in parni-ko na božjepolni kraj »Marija na Vrbskem jezeru«. Odhod vlaka iz Celovca ob 18 v Go-spo Sveto. Cene ostanejo iste, več pa javimo potom okrožnic p. n. župnim uradom in vsem, ki so nabirali priglase. — Pripravljalni odbor za romarje v Škofji Lopi.

★ Skrivnost samoumor v Vinkovcih. V ponedeljek se je v Slatini pri Vinkovcih ustrelil 33-letni Seid Teferović, upravitelj gozdne uprave brodske občine. Zadnje dni je izvršil odposlanec ministrstva za šume in rud-nike revizijo pri Teferoviću, nakar se je ta ob pol 10 zvečer ustrelil. Teferović, ki zapu-šča malega sinka, je bil znan kot pošten in ugleden uradnik in je ravno zato njegova smrt zavila v skrivnost.

★ Poskušeni atentat na somborskega ve-likega župana. Te dni je bil izvršen v bližini Somborja atentat na avto somborskega veli-kega župana. V Somboru je delala neka ko-mistija, ki je prišla iz Belgrada in katere član je bil tudi inspektor zunanjega ministrstva dr. Erhartič. Ta se je peljal z avtom velikega župana preko vasi Preko v Beždan. Ko se je zvečer avto vračal v Sombor, je zadonel strel in krogla je priletela tik nad glavo dr. Erhar-tiča in razbila šipo avtomobila. Ugotovilo se je, da je bila krogla izstreljena iz francoske vojaške puške. Atentatorji so izginili. Zasli-šani so bili vojaki, ki so stali na straži in ki so izjavili, da so slišali samo strel, o katerem ne vedo, odkod je bil izstreljen. Najbrže je bil izstreljen s kakega drevesa ali strehe, ker je krogla padla navzdol. Kakor znano, je bil veliki župan Vilović poprej veliki župan v Skoplju, kjer je vodil energično akcijo proti bolgarskim komitom. Zato so ga obsojili na smrt. Radi tega pazi Vilović še celo v Som-boru zelo na svojo osebno varnost. Ni izklju-čeno, da je atentat delo kakega bolgarskega plačanca.

★ Muslimanske reforme. V torek se je v Sarajevu zaključilo zasedanje kurije hodž in je bila ob tej priliki sprejeta resolucija o re-formističnih načrtih reis el uleme Čauševića. Njegova mnenja niso bila sprejeta v celoti. Pač pa je kurija dovolila muslimankam, da se smejo posvetiti obrti, trgovini in študijam ter vsakemu poklicu, ki ne ovira njenega srečnega in častnega družabnega ter družin-skega življenja. Zenam je odslej dovoljeno, da smejo hoditi po ulicah z nezakritimi obra-zi in nepokritimi rokami, možje pa morajo še vedno nositi fese.

★ Svoje dekle ubil. Preteklo soboto po-poldne so našli v Bačkem Gradištu mrtvo na njenem stanovanju Ilono Večernjak. Ugotov-ljeno je, da jo je ubil njen ljubimec Joca Jokič, ki ga je Ilona zapustila. Jokič je prišel v soboto k njej in zahteval, da se vrne k njemu. Ilona v največnosti svoje matere to odklo-nila. Ko je mati odšla, je Jokič Ilono ubil. Mati se je pozneje vrnila in našla hčerko mrtvo. Ubijalec je pobegnil in je za njim izda-na tiralica.

★ Avtomobilska nesreča pri Sarajevu. Okrajni glavar Milutin Popović se je v nede-ljo popoldne peljal iz Butimira proti Ilidžam.

Na cesti se je avto zadel v kmeta Stipo Mar-koviča, ki je v Sarajevu iskal dela in ker ga ni našel, se je vračal domov. Marković je do-bil tako hude poškodbe, da je umrl kmalu nato. O nesreči je uvedena preiskava.

★ Stenicol, najboljšo sredstvo proti stenicam dobite samo v drogeriji A. Kanc sinova, Zidovska ulica.

★ Velike poneverbe v Mostarju. O are-taciji občinskega blagajnika v Mostarju Če-maloviča, ki je poneveril iz občinske blagajne večje vsote denarja, smo že poročali. V zvezi s to aretacijo je poskušal izvršiti samomor ob-činski inkasant Dimitrije Brstina, ki se je ranil tik pod srcem in so zdravniki že mislili, da je krogla ranila srce ter so izjavili, da za Brstino ni več rešitve. Toda k sreči je ostalo srce nedotaknjeno in se Brstini zdravje obra-ča na boljše, zlasti po operaciji. Brstina se je hotel ubiti radi poneverbe v občinski blagaj-ni, ki jo je izvršil — občinski blagajnik Čema-lovič. Misli je namreč, da bo Čemalovič kriv-do poskušal zvaliti nanj; posebno, ker je izro-čal inkasirane zneske Čemaloviču navadno brez potrdila. V obupu se je najprej napil in pijan zaspal v drevoredu. Ko se je streznil, si je pognal kroglo v prsa. Kakor pa se je izka-zalo, Brstina res ni kriv poneverb in je Čema-lovič sam izjavil, da je inkasirani denar spre-jel. Preiskava je ugotovila, da je Čemalovič dosedaj poneveril 99.000 Din. Pregledali pa so dosedaj le knjige za 1. 1928 in je verjetno, da bo poneverjena vsota še večja.

★ Doraščajoča mladina naj zavživa zju-traj kozarec naravne »Franz-Josef«-grenčice, ki donasa vsled svojega učinkovanja kot ži-stilo želodeca, črev in krvi zelo zadovoljive uspehe pri deklicah in dečkih. Na otroških klinikah se uporablja »Franz-Josef«-grenčica že pri malih, češče zelo zaprtih bolnikih. Do-biva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Dečva

Zene, dekleta, poslužujte se naše narodne poletne noče. Zahtevajte za Dečvo pri vseh trgovcih narodno nagelnovo dečvino blago. Naročajte kroje pri Propagandi Dečve, Ljubljana.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imata nočno službo: Sušnik na Ma-rijinem trgu in Kuralt na Gosposvetki cesti.

★

○ Izid natečaja za dosego idejnih osnut-kot za stanovanjsko kolonijo oblastnega od-bora v Ljubljani. Komisija za oceno načrtov je sklenila v svoji seji dne 19. junija t. l., da se podeli nagrade naslednjim udeležencem natečaja: A. Delavske hiše: Prva nagrada se ne podeli nikomur, združita se pa II. in III. nagrada, ki se razdelita na dva enaka dela v znesku po 2500 Din, in sicer dobi: načrt ge-slo »Doba« — ing. arh. Herman Hus, Ljubljana in geslo »Ud« — gradbena tehnika Du-šan in Vlado Bohinc, Ljubljana. III. nagrada v znesku 1500 Din se podeli načrtu z geslom »Drugi časi drugi glasi« tehniku Franju Ku-gliču, Ljubljana. V nakup se priporoča načrt z geslom »Počitek«. — B. Uradniške hiše: I. nagrada se ne podeli nikomur, združita se pa II. in III. nagrada, ki se razdelita na dva enaka dela po 2500 Din. načrtu z geslom »Doba« — ing. arh. Herman Hus, Ljubljana in ing. arh. Domicijan Serajnik, Ljubljana, III. nagrada pa »Počitek« — tehnik L. Trček, Ljubljana. V nakup se priporočata načrta z gesli »Ud« in »Varijanta za poduradnika«. — C. Situacija (zazidalni načrt kolonije). Ko-misija je določila, da se nagradi naslednje projekte z nagradami po 1000 Din, in sicer: 1. Geslo »Samouprava« — gradbeni tehnik Vilko Marinšek, Ljubljana. 2. Geslo »22222« — gradbeni tehnik Jože Mesar, Ljubljana. 3. »Vrt« — gradbeni tehnik Velislav Kariz, Kranj. 4. »Domačija II« — ing. arh. Domicijan Serajnik, in 5. »Drugi časi drugi glasi« — gradbeni tehnik Franjo Kuglič, Ljubljana. Vsi načrti so interesantom na vpogled v uradnih prostorih gradbenega oddelka ljubljanskega oblastnega odbora dne 14. in 15. t. m.

○ Nadaljevanje tajne seje občinskega sveta ljubljanskega se vrši v torek, dne 17. t. m. ob 6 zvečer v mestni dvorani.

○ Iz tajne seje ljubljanskega občinskega sveta. Nekemu ljubljanskemu meščanu je bila zvišana meščanska podpora. Vdovi nekega meščana je pa bila prošnja za podelitev me-ščanske podpore odklonjena. Vdovama magi-stratnih nameščenecv Smoletovi in Svetlovi je bila priznana vdovnina. Dalje se je sklenilo izplačati posmrtno četrt po pokojnem pis. ravnatelju Barletu. Vpokojenim dohodarstvenim uslužbencem Simonu Bergantu, Jakobu Ponikvarju in Andreju Peklaju se je vpokojitveni dan izpremenil. Odklonjene so bile prošnje Antonije Verbajsove za podelitev koncesije elektro-instalacijske obrti, Gospodarskega Procvita za podelitev koncesije informacijskega biroja, Egonu Štruklja za koncesijo za elektro-instalacijsko obrt. Franji Žitnikovi se izvrševanje izkudha ne prepoveduje. Prošnje Marije Lajovičeve, vojnih invalidov v Zagre-bu in Ljubljani ter Petra Keršiča za podelitev koncesije za autobusne vožnje so se odklo-nile. Istotako se je odklonila tudi prošnja Er-nesta Jontesa za prevoz oseb po Ljubljani.

Jubilejni ljudski tabor v Žalcu

dne 15. julija 1928.

Zbirališča za spreved in spreved. Udeleženci Jubilejnega ljudskega tabora se naprošajo, da pri prihodu v Žalec brezpogojno sledijo navodilom re-diteljstva in tehničnega vodstva. Mest, ki se jim bodo odredila, naj ne zapuščajo, dokler se ne začne spreved. Za spreved se udeleženci organi-razo na prostoru okoli kolodvora. Pred kolodvo-rom se zbirajo člani krajevnega pripravljalnega odbora in glavnega pripravljalnega odbora, zastop-niki centralnih naših organizacij ter zastave. Cesto od kolodvora proti župni cerkvi zasedejo kole-sarji z okrašenimi kolesi. Pred župno cerkvo se zbirajo narodni in oblastni poslanci, župani ter občinski odborniki in gerenti okrajnih zastavov s sosvet-niki. Na teh prostorih naj se zato nihče drugi ne zadržuje. Pevci naj zlasti gledajo, da bodo točno ob 7. uri na dvorišču gostilne Janič zbrani k pevski vaji. Od tam se bodo tudi priključili sprevodu. Spreveda naj se udeležijo vsi udeleženci tabora.

Slabo vreme. Jubilejni ljudski tabor se vrši ob vsakem vremenu, tudi če bi stalno deževalo, če-sar pa ni pričakovati. Morebitno slabo vreme na preddan ali oblačno nebo na dan tabora zjutraj naj pač nikogar ne zadržuje doma. Ako bo treba vsled slabega vremena program nekoliko spre-me-niti, se bo to zgodilo šele ob prihodu udeležencev v Žalec.

Jutro in naš tabor. Kot bi vedelo, da žaka »Jutro« na Jubilejnem ljudskem taboru silna ob-sodba. Zaletava se namreč vanj in skuša na svoj naivni način vnesti v javnost zmedo. Najprej je priobčilo, da priredi tabor v nedeljo KDK, sedaj pa pod debelim naslovom piše, da je tabor pre-ločen. Namenoma tudi napram javnosti zamoči, da je Jubilejni ljudski tabor v Žalcu tabor katoli-ško mislečih Slovencev in tudi, da ne gre zgolj za proslavo 60 letnice žalskega narodnega tabora, tem-več še za proslavo treh drugih za katoliške Slo-vence še zlasti važnih jubilejev. »Jutro« seveda tudi ne more razumeti, da so ti jubileji zgolj zu-nanji povod, da se zberemo katoliški Slovenci na taboru in da je pravi povod manifestacija progra-ma, ki ga krščansko gibanje v Sloveniji vsebuje. Z otročjim načinom pisanja o taboru »Jutro« ne bo odvrnilo nikogar od tabora, če pa se njegovi braveri s takimi informacijami zadovoljujejo, je njihova stvar. Ogromna večina slovenskega ljud-stva po zadnjih dogodkih ve, da »Jutro« nima no-bene pravice govoriti o slovenstvu, ker s svojim grdim načinom pisanja omadeževalo slovensko be-sedo. Iz istega razloga ima najmanj pravice go-ovoriti o narodnem taboru v l. 1868. In proslavi njegove obletnice. Narodni tabori so bili izraz plemeni-tega slovenskega hotenja po svobodi in na-predku, »Jutro« pa je to plemenito hotenje svo-jega početka že profaniralo s slovenstvu tujim laži-svobodomiselnostvom in s tonom, ki se ga pošteni Slovenci danes sramujejo, pa naj pripadajo kateri-koli stranki.

Prošnji Hermana Hrovata za knjigotrško kon-cesijo se je ugodilo. Občinski svet priporoča podelitev dimnikarskih koncesij Ivanu Ker-cu, Cirilu Kušarju, Josipu Bevcu, Rihardu Kerncu in Janku Lipniku.

○ Dober plen vlomilca. Ko je včeraj zju-traj hotela gospodinja Hilda Sušnikova v svo-jo trgovino z galanterijo in papirjem na Sta-rem trgu št. 22, je presenečena zapazila, da so ponoči obiskali njeno prodajalno vlomilci. Neznani zlikovec je odtrgal od vhoda v pro-dajalno ključavnico, v prodajalni sami pa je vlomil v predal in pobral iz nje 5700 Din go-tovine, zlato žensko verižico z obeskom, zlat ženski prstan z modrim kamenčkom, par zla-tih uhanov z belimi kamenčki, žensko modro bluzo, nekaj parfuma, kolonjske vode, mila, devet spominskih knjig, deset albumov in večjo množico pisarniškega papirja. Skupaj je Sušnikova oškodovana za 9205 Din. Vlomilec je pustil v prodajalni sekuro in dleto, s kate-rim je vlomil v prodajalno. Policija sedaj išče drznega zlikovca, o katerem je prepričana, da je to eden izmed poklicnih vlomilcev.

○ Kolesarske tatvine. Sezona kolesar-skih tatvin je, kakor vse kaže, na višku. Po-licijska kronika beleži včeraj kar tri kolesar-ske tatvine. Mehaniku Alojziju Preku je v ponedeljek zvečer nekdo izmaknil z dvorišča Zemelrokov delavnice na Viču 750 Din vred-no kolo, znamke »Kinta«. — Antonu Krošlju je v torek pozno zvečer tat odpeljal iz kleti Konzumnega društva na Kongresnem trgu lepo 2500 Din vredno kolo. Kolo je bilo znam-ke Puch-Turnrad in je imelo tovarniško številko 143.327. — Premikač drž. železnice Avgust Lenasi se je zamudil malo na gasil-ski veselici v Erbežnikovi gostilni v Mostah, ta čas pa mu je že nekdo z dvorišča zmaknil njegovo 800 Din vredno kolo.

○ Posledice pomanjkanja vzgoje. Včeraj zgodaj zjutraj je naletel stražnik v tivolskem gozdu na mladega, komaj 15letnega fantiča, ki je tam spal na rosnj travi. Na stražnikovo vprašanje, je dečko odvrnil, da mu je ime Ivan Sinčič in da je prišel iskat v Ljubljano kakega mojstra, pri katerem bi vstopil v službo kot vajenec. Stražnik je dečka povabil na policijo in tu so ugotovili, da imajo pred se-boj Marijana M. iz Most, ki je že pred leti izginil izpod materinega varstva ter se klatil po deželi. Preživljal se je večinoma z malimi tatvinami, z beračenjem, zadnje čase pa je služil v Brestu pri Tomišlju za pastirja pri nekem kmetu. Dečko je prišel že z 11 leti v nasprotje s kriminalom in od tedaj je imela policija ter druge oblasti precejkrat opraviti z njim. Tudi sedaj ima na vesti še nekatere tatvine.

○ Nezgoda pri delu. Dvajsetletnemu de-lavcu Grgi Valiču iz belgrajske okolice, je pri delu na novi stavbi v Slomškovi ulici padla na koleno večja količina malte. Delavec je kljub hudim bolečinam delal še naprej, toda ko se je zvečer vračal domov, je pred ka-varno »Evropa« nenadoma omedlel. Prepe-ljali so ga v bolnico. Valič ima precej hude poškodbe in mu je koleno zateklo.

Profesor Zalokar se je vrnil in zopet redno ordinira

Maribor

□ Zalec. Polovična vožnja za veliki tabor v Zalcu, ki se vrši prihodnjega nedelja, je dovoljena. Na kolodvoru kupi cel vozni listek do Zalca. Tam dobiš potrdilo o udeležbi, nazaj pa se vračaš brezplačno z istim voznim listom. Pristavi SLS! Iz Maribora gremo skupno! Prijavite se v tajništvo SLS za mesto Maribor, Koroška cesta 1.

□ Admiral Koch v Mariboru. Včeraj je prišel semkaj iz Rogatec Slatine admiral Koch. Tekom popoldneva si je ogledal tudi falsko elektrarno. Nastanil je pri svojem sorodniku, ki stalno biva v Mariboru.

□ Tajništvo SLS v Mariboru. Aleksandrova cesta 6-I, javlja tem potom, da ima do nadaljnjega uradne ure za stranke od 7 zjutraj do 1 popoldne.

□ K redukciji štirih paznikov v tukajšnji kaznilnici. Kakor znano je redukcija štirih paznikov, ki se je izvršila v tukajšnji kaznilnici kar preko noči, zbudila v Mariboru veliko začudenje. Radovedni smo namreč, kako se je pri tej redukciji postopalo, ker smo zvedeli, da je bilo glede redukcije izrecno naročeno, da se imajo reducirati po vrsti tisti, ki imajo najmanj službenih let. To se pa ni zgodilo; ne bo težko uganiti, kje leži krivda. V teku je akcija, da se krivica popravi. V tem slučaju se bodo morali pač prvenstveno upoštevati odpuščeni pazniki, ki so ožejeni in ki so invalidi. Javnost pa bo glede tega slučaja vodila točno evidenco in kontrolo.

□ Zanimiva statistika. V prvem polletju (od 1. januarja do 30. junija) imamo v Mariboru sledeči izkaz samoumorov in nesrečnih slučajev: obojeto se je pet oseb, srčni kapi so podlegli tri osebe, ponesrečil se je eden, ustrelil se je eden, povožen je bil eden in strela je ubila enega. Skupno torej 12 slučajev.

□ Gavno žilo si je prerezal radi nesrečne ljubezni 36letni Ivan W., stanujoč na Meljski cesti 58. Mož si je radi odpovedi ljubezni neke Sofije W. hotel končati življenje na ta način, da si je na notranji strani leve roke pod lakom prerezal glavno žilo tako, da je zazevala 5—6 cm široka rana. Gotovo bi radi izkrevavitve umrl, da niso sosede tega preprečili. Stražnik je prišel takoj na lice mesta in mu obvezal rano, rešilni avto pa je samomorilnega kandidata prepeljal takoj v splošno bolnišnico.

□ Karambol. Po desni strani državnega mostu privozi v smeri proti Trgu kralja Petra Vladimira K. iz Krčevine z osebnim avtomobilom. Istočasno pa se pojavljajo na Trgu kralja Petra kolesar, ki se pelje v smeri proti mestu. Na vogalu Pobreške ceste, kamor je vozil avto, in Trga kralja Petra, sta se kolesar in avto približala — nevarnost karambola bi se lahko preprečila, ako bi se kolesar ustavil. Hotel pa je očividno pokazati svojo spretnost in prevozil čisto par korakov pred avtomobilom — bilo pa je še vedno zadostno, da je avto zadel ob zadnje kolo; kolesar se je znašel v trenutku na tleh pod avtomobilom. Le srečnemu naključju in soferjevi duhaprisotnosti se je zavaljati, da je kolesar ni bolj skopul. Kolo pa so privlekli izpod avtomobila — povoženo in polomljeno. Drugičrat si bo omenjeni kolesar premislil, voziti preko ceste tik pred avtomobilom.

□ Obrezovanje grmičja v predvrtih, ki sega na pešpota. — Mestni magistrat je razglasil: Ugotovilo se je, da sega grmičje raznih predvrtov skozi vrtno ograjo na pešpota in tako ovira osebni promet. Zato se posestniki hiš s predvrti pozivajo, da čimprej prirežejo grmičje, ki sega na pešpota, sicer bi bil mestni magistrat primoran, izvršiti to delo po mestnem vrtnarju na stroške dotičnih posestnikov.

□ Pa ga je dobila po dolgem času. Predvčerajšnjem je šla nabiralnica starega železa O. Antonija, stanujoča »Pod mostom 22 po Pobreški cesti; ženo so trle hude skrbi. Pomislil je v noči od 23. na 24. aprila ji je neznanec odnesel iz nezaklenjenega hleva »Pod mostom 22 konjsko opremo. — Tatvino je sicer prijavila policiji, o storilcu pa niti sledu. Zena pa ni mogla pozabiti na to, ampak je prav skrbno motrila vsakega konja, kakšno opremo ima. Upala je še vedno, da bo nekega dne zalotila paglavca. Predvčerajšnjem pa ji je bila sreča naklonjena. Ko jo je tako počasi mahala po Pobreški cesti, privozi mimo z dvopreznim vozom posestnik Jakob M., doma iz Cirkovcev. Starka obine takoj s pogledom — to ji je že čisto prešlo v navado — oba konja. V trenutku je spoznala, da ima eden od obeh konj njeno konjsko opremo. Takoj pohiti k stražniku. Posestniku Jakobu M. so konjsko opremo zaplenili; on sam je namreč pred dvema meseca kupil opremo od moža, ki ga on sam ni poznal in ki mu je opremo ponujal v nakup.

Celje

□ Tako je prav! Odločna beseda Slovencev ter obsodba »Jutra« po ljubljanskem oblastnem odboru je bila v Celju sprejeta z nedeljenim zadovoljenjem. Vsa objektivno misleča celjska javnost to borbo pozdravlja v zavesti, da gre za to, da se pošteno slovensko ime opere in očisti. Ze dolgo leži nam vso Slovenijo kot mora brezčastni ton liberalnega časopisja. Z odprto borbo proti njemu si je oddahnilo vse, kar da se kaj na slovensko čast in poštenje. Enodušna zahteva je, da se s to borbo nadaljuje. V Celju samem se ta akcija pripravlja na način, ki bo gotovo uspel.

□ Posledice »Jutrovega« hujskanja. Iz Slivnice pri Celju poročajo: Odkar mora slovensko ljudstvo živeti skupno z žerjavovsko pečico ljudi, ki se imenujejo po nemarnem Slovenci in ki poznajo v družabnem življenju le gorjansko robatot, moramo mnogokrat slišati tudi najpogostejše obzvojanje in omadeževanje imena slovenskega voditelja in najboljšega sina slovenske poštene matere, ime dr. Korošca. Ljudje iz žerjavovske in pučelske šole v svoji politični naivnosti slepo verjamejo v liberalno časopisje, ki je s tem postalo visoka šola brez-

Prireditve in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par. vsaka nadaljnja beseda po 3 Din.

Sestanek uradnikov II. kategorije Zdrženja jugoslovanskih narodnih železnicev in brodarjev v Ljubljani se vrši v četrtek dne 12. t. m. ob 20 v društvenem prostoru v Ljubljanskem dvoru. Odkod vabi vse tovariše člane, da se sestanka v čimvečjem številu udeležijo, da se razgovorimo o ukrepih, ki nam jih je storiti v obrambo naših pravic.

Rapallo! Danes ob 20.30 redni članski sestanek na običajnem mestu. — Tajnik.

obzirnosti in izrabi čim odvrtnostnih sredstev v političnem boju. Po strašnem dogodku v Narodni skupščini, ki ga vsa poštena Slovenija enodušno obsodja in obžaluje, je postala svetla osebnost ministra dr. Korošca temnim elementom zlasti dobrodošel predmet za obrekovanje. Pri nas imamo na svojo sramoto človeka, ki je kmalu po dogodku v Narodni skupščini rekel: »Ko bi tega h... Korošca hoteli ustreliti, jaz bi tri dni pil od veselja.« Mož je navdušen pristaš KDK ter veran bravec »Kmetijskega lista« in drugih liberalnih listov.

□ Obesil se je. Včeraj okoli desete ure so našli v podstrešju hiše št. 6 v Matije Gubca ulici obešenega 53 letnega kleparskega mojstra Franca Korberja. Mož je bil v Celju obče znana osebnost. Kaj ga je gnalo v smrt, je težko dognati. Baje je močno vplivalo nanj dejstvo, da mu je bilo odpovedano stanovanje. Trpel pa je mnogo tudi radi bolezni svoje žene, ki že 15 let boluje.

Dopisi

Kranj

Smrtna kosa. V ponedeljek zvečer so peljali skozi mesto iz ljubljanske bolnišnice na Polico nad Kranjem truplo pokojnega Antona Goloba, ki je moral iskati zdravniške pomoči v splošni bolnišnici. Pomoč pa je prišla prepozno in poslovi se je morala mlada duša od tega sveta. Anton Golob je bil star 24 let in je bil jako agilni mladenič. Kot predsednik Orla v Naklem si je za odsek pridobil mnogo zaslug, poleg tega pa je bil tudi vnel sadjar in vesten član požarne brambel. Kako splošno je bil priljubljen med občinstvom, priča velika udeležba ljudstva pri njegovem pogrebu, ki se je vršil v torek dopoldne. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali tudi Orli v kroju s kranjskim praporom in mnogo gasilcev, ki so tudi nosili njegove zemске ostanke. Na pokopališču se je poslovil od dragega mladeniča zastopnik kranj. orlovskega okrožja, enako se je od njega poslovil tudi zastopnik sadjarskega društva.

Novo mesto

Največja letošnja orlovska prireditve na Dolenjskem bo dne 5. avgusta t. l. v Novem mestu ob priliki blagoslovitve orlovskih praporov novomeškega in šmihelskega odseka. Prapora sta delo umetniške roke g. prof. Plečnika in sta novost izredne vrste. Vse odseke in kroške v področju OP Novo mesto že sedaj najvjudneje vabimo, da se te prireditve v čim večjem številu udeležijo. Polovična vožnja je na vseh progah Dolenjske dovoljena.

Kočevo

Nova trgovina in gradnje. V Gnadendorfju je otvoril trgovino z mešanim blagom trgovec Franc Perhaj v hiši g. Jakovca. Sploh je opažati, da se trgovina v Kočevju lepo razvija. — V isti ulici se temeljito popravljajo gostilniška hiša gg. Dornika in Marinčeta. Pozdraviti je tudi, da se je grad zid pri župnišču podrl in se mesto njegove postavila žična ograja, ki ne samo napravlja lepše lice bližnji delavnici g. Handlerja, ampak tudi mesta, ker se tam križata glavna cesta in pot k parni žagi.

Kopalništvo. Mestno kopalništvo je po lanskem preureditvi dobilo ob prvih letošnjih vročih dneh dovolj kopalcev, ki ga neprestano posejajo.

Zagorje ob Savi

Za orlovsko prireditve dne 15. julija je dovoljena polovična vožnja pod navadnim pogoji. Zato bo prireditve še številneje obiskana.

Novo okrajno izločilnico so blagoslovili dne 7. t. m. V postrežbo bolnikom bodo nastanjene v izločilnici usmiljene sestre.

Voda iz vodovoda je precej topla, dasi je pri izviru zelo mrzla. Ker so cevi položene zadosti globoko, so vzrok toploti vode rezervoirji, ki so zgrajeni na najbolj solčnih pobočjih.

Mežiška dolina

Pogreb preminulega Janeza Kreigerja v Guštanju je bil nad vse časten. Udeležila se ga je razen ožjih sorodnikov tudi petdeset mož broječa četa ognjegascv ter kompletna godba gas. društva in mnogo delavstva iz jeklarne in tržanov.

Renoviranje cerkve Sv. Marija na Jezeru je v polnem teku. Potreba je že bila in obnovljeni božji hram bo vsem faranom naše dekanije v pomoč.

Sporti

Lahkotletsko državno prvenstvo v Ljubljani. V soboto in v nedeljo dne 14. in 15. t. m. se vrši na igrišču ASK Primorje, Dunajska cesta, lahkotletsko tekmovalanje za moške za prvenstvo države za leto 1928. To prvenstvo bo najbolj zanimivo od vseh prvenstev, katere so se vršila zadnja leta. Do sedaj je prijavljenih izven Slovenije 80 atletov, tako da ako pristigajo atleti iz Slovenije, nastopi skupno okrog 120 atletov. — V sprinterskih progah startajo dr. Perpar, Stepišnik, Režek, Helebrand, Podabask, Puc, Perovič, Jamnicki, Krajačič i. dr., v skokih Zgaga, Jakupič, Kalay, Medica, Režek, Stepišnik, Pavšič, Gregorka, imena, ki nam jamljajo za oster in vlezanimi boji. Posebno oster bo bil v metanju kopja in diska, kjer nastopijo znane korifeje na tem polju: Messner, Helebrand, Gašpar, Petkovšek, Orehek, Slamič, Manojlovič, Banko ter v kladivu Zupanc, Messner, Roter i. dr. — Vstopnina bo minimalna, da se tako omogoči vsem obisk tega vlezanimi tega tekmovanja za prvenstvo države.

Iz LLAP. Gosp. prof. Jos. Cop se naproša, da se v dne 14. in 15. t. m. sigurno udeleži lahkotletskega mitinga za državno prvenstvo kot podzvezni delegat. — Tajnik I.

Radio

Četrtek, 12. julija 1928.

Zagreb: 20.35 Vesela glasba kvinteta. — Brestalau: Glasbene prireditve v juniju, komedija (Mohr). — Leipzig: 21 Poljuden koncert. Verdi: Uvertura k operi »Potujoči Stankoc. — Offenbach: Melodije iz »Hoffmannovih pripovedk. — Smetana: Svatbene scene. — Reblikov: Mala suita. — J. Strauss: Dunajske ženske, valček. — Stuttgart: 20.15 Proslava 60 letnice rojstva pesnika Stefana Georga; nato serenadni večer. — Mozart: Iz Hafnerjeve serenade. — Suk: Serenada za godalni orkester. — R. Strauss: Serenada za pihala. — Bern: 21 Orkestralna in vijolična glasba. — Katorieve: 21 Koncertna. — Frankfurt: 20 Simfonični koncert. Weber: Uvertura k »Oberonu«. — Glazunov: Koncert za vijolino in orkester. — Čajkovsky: Simfonijski št. 5. — Rim: 21 »Ave Mariac, opereta v 3. dej. (Bettinelli). — Langenburg: 20.15 Ljubzen v glasbi (in pezzij). — Berlin: 17 Klavirski koncert. Pester spored. — Davenport: 21 Koncert vojaške godbe. — Dunaj: 20.05 Vesele poletne dogodbe; nato »Brice iz Berriac«, komedija v 1. dej. (Mell); nato lahka glasba. — München: 19.30 Orkestralna glasba. — Milan: 20.45 Puccini: »Gianni Schicchi. — Budapest: 18 Ogreske pesmi s spremljavo ciganske godbe; 20 Koncert ogr. opernega orkestra.

Gospodarstvo

Trgovinska pogodba z Avstrijo

Dne 9. t. m. je bila na Dunaju podpisana nova trgovinska pogodba med Avstrijo in našo državo.

Najvažnejše postavke nove pogodbe so (v oklepajih carinske postavke prejšnje pogodbe: pšenica, rž, oves 2 (—) šilinga, moka 5 (carina za 100 kg sirovine + 3), glavna živina 8.50, 10 (5), plemenska 50 (—), mlada 85 (—), šepharji živi 18 (9), mrzlokrvni konji 130, 75 (60, 80), mast in slanina 10 (8.80), goveje meso sveže 23 (12), razkosano prašičje meso 30 (12), ostalo rižen zaklanih šepharjev 26 (12), pripravljeno meso 45.50 (20), klobase (brez salam) po vrednosti 34, 74.50, 94.50 (20).

Zaradi majhnega interesa je Jugoslavija opustila sledeče koncesije v avstrijskem tarifu: cement, postvri, žveplena kislina, natrijev in aluminijev sulfat. Nadalje je Jugoslavija dopustila zvišanje carine za zelje in vložene kumare od 3.50, oz. 5 na 4, oz. 5, 8 in sode iz hrastovega lesa od 12 na 16. Avstrija pa je dobila nekatere olajšave pri naših carinah: žica pod 0.5 mm sedaj 15.50, avtonomna postavka 18, žičniki 23, oz. 50, valilni aparati 30, dosedaj 75 in 110.

Avstrija je dala nadalje naslednje popuste pri svojih uvoznih carinah: jabolka v zgodnji jeseni v zabojih ali sodih kosm. teža nad 50 kg 3.50 (—), slive — (1), šepharji živi — (3), slivovka pod 50% alkohola 75 (150), zaklani šepharji s šephom 6 (prej samo za izvestne teže 6), pekmez 2 (5), svež fižol 38 (50).

Nadalje je Avstrija pristala na sledeče povšanje naših uvoznih carin: rastlinska mast 40 (29), ogli. kislina tekoča 12.50 (10), zavojni papir 14 (10), tisk. papir satiniran 17 (16), žica neobdelana nad 0.5 mm 12.50—14.50 (12), osi 27 (25), klavirna 25, 35 (19, 30), lopate, grablje in motike 27, 32 (29, 30), vijaki 50, 70 (28), žičniki neobdelani 23 (19, 30), okovice iz železa 40, 50 (35, 45), ključavnice 52 (46), blagajne nad 100 kg 52 (45, 40), izdelki iz kovnega železa 22 do 56 (17—40), tisk. črke 50 (40), niklasti izdelki 330 (250, 300), pločevina in žica iz bakra ali mesinga 27 do 42 (23 do 35), bakreni in mesingasti izdelki 220 (200), namizno orodje, posrebreno 600 (500), elektroštevci 200 (150).

Dopolnilna pogodba je nepreklicna do 30. junija 1931 in se potem lahko odpove trimesečno.

O pogodbi in o razmerah, v katerih se je sklepalo, smo prejeli še naslednje podatke:

Ko so se vršila z Avstrijo pogajanja za trgovsko pogodbo iz leta 1925., so bile v Avstriji bistveno drugačne razmere, kot so danes. Sicer tudi tedaj ni bilo onega obupnega gospodarskega stanja, ki ga je napovedalo naše časopisje po prevratu, češ, da bo še na dunajskem Ringu trava rastle in bodo Avstriji hodili za nami radi hrane, kakor ovce, če zaduhajo sol, vendar je bilo še v precejšnji meri občutiti posledice dolgotrajne vojne. Četudi je v Avstriji industrija bogato razvita, vendar je vlada uvidela, da bo država le tedaj napredovala, če se dvigne kmetijstvo do kar največjega razvoja. Kdor opazuje današnje stanje kmetijstva v Avstriji, se mora čuditi, koliko premore sistematično delo v gospodarstvu. Če hočemo trgovsko pogodbo z drugo državo prav pojmovati, moramo poznati njene gospodarske razmere, kajti vsaka trgovska pogodba med dvema državama je produkt in izraz gospodarskih razmer. Nekaj drugega je pogajati se z državo, ki nujno potrebuje gotovih uvoznih predmetov od svojega pogodnika, oziroma, ki nima možnosti placiranja svojih gotovih prebitkov drugod, kot v zemlji drugega pogodnika in nekaj drugega zopet pogajati se z državo, ki se hoče v enem in drugem oziru osvoboditi odvisnosti druge pogodbene stranke. In Avstrija je danes država, ki si je umela z doslednim izvajanjem dobro premišljenega delovnega programa postaviti kmetijsko gospodarstvo na višino, ki bi se morda še pred desetimi leti zdelo nemogoča. Avstrija je žrtvovala ogromne milijone za povzdigo kmetijske produkcije in je vodila hkrati ekstenzivno in intenzivno kmetijsko politiko. Ekstenzivno gospodarstvo se danes vidi že na oko, ker se kažejo že ob železnični plodnosta polja, tam, kjer je rastle na obširnih poljanah še pred ne dolgo časa slaba živinska krma. Dalje je spremenila zmogljivostne nižave z umno drenažo in rodovitno zemljo. Na tisoče in tisoče vagonov umetnih gnojil je država brezplačno leto za letom poklanjala kmetu, da mu nazorno dokaže, kaj more doseči v kmetijstvu intenzivno gospodarstvo. Pretežno večino zunanjih posojil je porabila Avstrija za povzdigo kmetijstva in izkoriščanje vodnih sil.

Gospodarski delavni program avstrijske vlade ni ostal na papirju, ampak se je res dosledno in sistematično izvajal v praksi, vsled česar so uspehi tega dela od dneva do dneva očitenjši. Avstrijska vlada si je nadela nalogo za ceno vsake žrtve dvigniti produkcijo ravno v onih pridelkih, v katerih je bila država najbolj pasivna. To svojo nalogo je izpolnila v tako veliki meri, da je danes Avstrija že v mnogih teh predmetov aktivna, v drugih pa pada stalno pasivnost. V ilustracijo položaja naj zadostuje samo kratek odstavek iz izvajanja znanega kmetijskega strokovnjaka bivšega ministra dr. Ertila v »Neue Freie Presse« z dne 1. julija t. l., ki glasi: »S stališča zdravega stremljenja po samoprekrbi ne bomo mislili na to, da bi končno v Avstriji pridelovali banane, pomaranče ali riž za naše prebivalstvo. Pač pa moramo z velikim veseljem konstatirati, da sicer nismo v pšenici pač pa smo v rži že popolnoma sami preskrbljeni. In dočim je bilo možno leta 1919, samo 5% avstrijske potrebščine na sladkorju kriti iz domače produkcije, je bilo to v preteklem letu že s 65% mogoče. Tudi se je že v letu 1919 pridelalo v Avstriji okroglo 5 milijonov meterskih stotov krompirja, dočim se je produkcija krompirja dvignila v zadnjem letu že na 26.5 milijonov meterskih stotov. Znašala je 150% domače potrebnosti, tako, da bi mogli krompir že izvažati. — Mleka se pa sploh toliko kot nič v Avstrijo uvažuje. Ta izvajanja se popolnoma strinjajo z navedbami drugih avstrijskih strokovnjakov. Po njihovem mišljenju bo Avstrija mogla v kratkem izvažati mlečne izdelke, krompir, rž in oves, v sladkorju pa postane kmalu preskrbljena in se prične ob moravski meji izdati že letos tovarna za sladkor, ki bo stala 8 milijonov šilingov. Stanje molčnih krav je naraslo od leta 1919. do letos od 600 na 1,100,000 komadov.

Kakor pa je Avstrija s sistematičnim delom dvignila kmetijsko produkcijo do neverjetne višine, prav tako se je trudila, da zagotovi svoji dovoli močni industriji nova tržišča. Danes posluje na Dunaju več bank, ki se pečajo v prvi vrsti z akreditiranjem avstrijsko-sovjetskih trgovskih poslov. Po zadržili dobro informiranih označevalcev razmer, je danes že Rusija zelo dober odjemalec industrijskih izdelkov in kupišeke zveze niso več riskantne. Ob sklepu izplača pogojena banka 40% vrednosti naročila, 40% proti duplikatu oddajnih

listin, ostanek pa po prevzemu. Tržišče pa, ki si ga je za industrijo Avstrija v Rusiji zagotovila, namerava še bolj poglobiti, tako, da tudi za placiranje industrijskih izdelkov Avstrija ni več navezana le na dosedanja povojna tržišča.

(Dalje sledi.)

Živina

Ljubljana, 11. julija 1928.

Na praški sejem 9. t. m. je prignanih 5640 prašičev, od tega 544 iz Jugoslavije, ki so notrali 9.25—10.90 Kč, nadalje 891 glav goveje živine, od tega iz Jugoslavije 33 bikov po ceni 6.10—7 Kč za kg žive teže.

Tendenca na milanskem živinskem trgu je neizpremenjena. Notirali so 9. t. m.: voli I. 4.30—4.80, II. 3.90—4.20, III. 3—3.80, krave 4.20 do 4.60, II. 3.40—4.10, III. 2.50—3.30. Ponudba ni zadovoljiva.

Na dunajski goveji sejem 9. t. m. je znašal dogon 3208 glav, od tega iz Jugoslavije 430; notirali so: voli I. 1.10—1.65, bikli 1.10—1.45, krave 1.10—1.35, glavna živina 0.70—1.08 šilinga za kg žive teže. Pri mirnem prometu so se vse vrste živine pocenile za 5 grošev pri kg.

Na dunajski prašičji sejem je bilo prignanih 19.081 glav, od tega 1719 iz Jugoslavije. Šepharji so ostali neizpremenjeni, mesnati pa so popustili za 5 grošev pri kg. Notirali so: šepharji I. 2.10—2.15 (izjemoma 2.20), angl. križani 1.90—2.25, kmetijski 1.95—2.15, stari 1.90—2, mesnati 1.75—2.30 šilinga za kg.

* * *

Proga Rogatec—Krapina je že znatno dograjena. Zemeljskih del je izvršeno 60%, umetnih 30, tunelskih 43 in zgradb 10%. Oba tunela se dograjujeta h koncu. Na progi dela povprečno dnevno 430 delavcev.

Borza

Dne 11. julija 1928.

DENAR.

Največ prometa je bilo zopet v devizi Curih, potem prideta London in Praga. Razen Pariza, Trsta in Newyorka, za kar je bilo privatno blago na trgu, je dala vse devize Narodna banka. London pada še vedno, padla sta tudi Trst in Berlin, drugih bistvenih sprememb ni bilo.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

11. julija 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 10. VII.
Amsterdam	—	229.50	—	—
Berlin	1356.—	189.—	1357.50	1358.—
Bruselj	—	793.41	—	—
Budimpešta	—	991.63	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	800.14	803.14	801.64	801.64
London	276.30	277.10	276.70	276.95
Newyork	56.765	56.965	56.865	56.86
Pariz	221.75	223.75	222.75	—
Praga	168.10	168.90	168.50	168.50
Trst	296.50	298.50	297.50	298.25

Zagreb. Berlin 1356—1359, Italija 296.50—298.50, London 276.30—277.10, Newyork 56.76—56.96, Pariz 221.75—223.75, Praga 168.10—168.90, Dunaj 800.14—803.14, Curih 1094.10—1097.10.

Belgrad. Berlin 1357—1360, Bruselj 791.91—794.91, Budimpešta 990.1—993.1, Curih 1094.10—1097.10, Dunaj 800.14—803.14, London 276.30—277.10, Newyork 56.765—56.965, Pariz 221.75—223.75, Praga 168.10—168.90, Trst 297.10—299.10.

Curih. Zagreb 9.13, Berlin 123.80, Italija 27.19, London 25.2425, Newyork 518.95, Pariz 30.8125, Praga 15.3775, Dunaj 73.16, Bukarešt 3.17, Madrid 85.60.

Trst. Belgrad 33.55—33.60, Curih 367.50, Dunaj 265.50—271, London 92.86—93.20, Newyork 19.05—19.07, Pariz 74.75—74.85.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.46875, Kodanj 189.45, London 34.485, Milan 37.145, Newyork 709.20, Pariz 27.76, Varšava 79.54. Valute: dolarji 707.20, francoski frank 27.86, lira 37.35, češkoslovaška krona 21.00375.

Praga. Devize: Lira 178, Belgrad 59.50, Pariz 132.75, London 164.70, Newyork 33.75.

Dinar: Newyork 176, Berlin 7.85, London 277.25.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Kred. zavod 170—175, Vevče 105 den., Ruše 265—285, Stavbna 56 den., Šešir 105 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 89.50—90.25 (90), agrari 56.50, vojna odškodnina kasa 443.50—445, ar. 442—448.50 (443), avg. 445—448, sept. 450—452, dec. 463—464 (464), Hipo 59.50—60.50, Prastedion 950—952.50 (950), Ljublj. kreditna 128—130, Zem. 140—150, Srpska 145—146, Sečera 480—482 (482), Gutmann 213—218 (215), Slavex 110, Slavonija

Sveta življenje in vrvenje

Kaj pripoveduje Lundborg?

Svedski listi objavljajo izjave stotnika Lundberga, ki jih je podal po svoji rešitvi. Lundberg pripoveduje:

Ko sem prvič pristal pri rdečem šotoru, je Nobile jokal. Brada mu je bila zrasla in bil je zelo umazan. Sploh je bil v strašnem stanju. S Schybergom sva ga vlekla do letala. Ko sva imela generala na krovu, sva takoj odletela na naše oporišče. Tam je dobil general goveji zrezek in žganja, nakar se je nekoliko opomogel.

Kmalu nato sem znova startal s Fokkerjem, sledil mi je Jakobson. Ko sem pristal, so se smučji zadržle v sneg, letalo se je prekopicilo 10 m pred robom ledu in tako sem se znašel na tleh. Tja so bili že preje prenesli težko ranjenega Cecionija, za kar je bilo treba silnega napora. Sedaj smo položili Cecionija na krilo letala in ga pustili tamkaj. (Cecioni je pred par dnevi izdihnil.)

Sam sem odšel slabe volje na šotorišče in v svojem obupu legel in zaspal. Naslednji

svoje prste vmes, kakor ugotavlja moskovska »Pravda«, mednarodni kapital. Zaradi tega se je v javnosti tudi zelo čutil mednarodni pritisk na izid pravde, ki je prinesel oproščenje inozemcev in strogo obsodbo ruskih obtožencev. Zato skrajni komunistični elementi nikakor niso zadovoljni z razsodbo in očitajo vladnim krogom, da so se vdali tujemu pritisku. A tudi ni nikakoli tajnost, da so se hoteli sovjeti z razsodbo izogniti vsakemu nadaljnjemu konfliktu na zunaj in zlasti izgladiti napetost, ki je vsled procesa nastala z Nemčijo.

Razsodba je naslednja: 11 obtožencev, to so Gorlecki, Bojarinov, Kržištanov, Jusevič, Budny, Matov, Bratanowski, Berezowski, Bojarsinov, Karazinov in Sadlun so obsojeni na smrt; zadnjih šest je pa sodišče priporočilo, da se jim kazni omili. 43 obtožencev je obsojenih na kazen od 1 do 10 let. 4 obtoženci so pogojno obsojeni, med njimi nemški monter (Avstrijec) Badstieber. Štirje obtoženci so bili oproščeni in so jih takoj spustili na svo-

Nemška letalca Risties in Zimmermann, ki sta znatno prekosila italijanski svetovni rekord v trajnem poletu: 58 ur 37 minut.

dan smo premestili šotor k Cecioniju. Ta dan je nastala megla, ki se ni več dvignila. Viglieri je formalno prevzel poveljstvo. Zjutraj smo imeli včasih nekoliko solnca, potem je zopet legla megla. Viglieri je vso skupino oskrboval s hrano; porcije so bile ves čas znižane na polovico.

Vse Italijane je tresla mrzlica, bledlo se jim je in obnašali so se kakor blazniki. Zato življenje v taboru ni bilo ravno prijetno. Zvečer so prihajale vesti iz Rima.

Nato je šest dni divjal ciklon; bilo je strašno. Dva dni in eno noč smo nato iskali primernege mesta, kjer bi pristalo malo letalo. To je bilo trdo delo.

Zjutraj 5. julija je nastalo slednjič lepo vreme. Dolgo smo čakali na letalo, slednjič sem legel zopet spat. Zbudili so me, ko je došlo poročilo, da bo letalo Moth odletelo s Spitzbergov. V četrtek je letel »Upland« preko nas in naslednjo noč proti eni uri je dospel Jakobson s svojim Hansa-brandenburškim strojem in Schyberg s svojim Mothom. Prvo letalo je krožilo nad nami, Schyberg je pa skušal pristati, kar se je posrečilo. Vzeli so me na krov, kjer sem se takoj sesedel.

*

Položaj nesrečnikov v rdečem šotoru je obupen, ker se je moral lomilec ledu »Krasin« zaradi poškodb vrniti. O sedmorici, ki jo je zrakoplov odnesel dalje ni nobene sledi in je po splošnem mnenju izgubljen; isto velja o trojici, ki je šla peš iskat kopno.

Šahtinska pravda

Orjaški proces proti 53 tehnikom v donskih rudnikih zaradi protirevolucionarnih dejanj in prizadevanj, se je te dni v Moskvi končal. Proces je imel mednarodni pomen, ker sta bila med obtoženci tudi dva nemška inženjerja in par drugih inozemcev in je imel

bodo; med temi sta oba Nemca inženjer Otto in monter Mayer.

Razlogi v razsodbi se glase naslednje: Ugotovilo se je, da se je razvila protirevolucionarna organizacija v Donski kotlini leta 1924. iz prvotno ločenih skupin bivših nameščencev in rudniških lastnikov. Organizacija sta vodili iz Pariza takomenovano »Združenje bivših južnoruskih rudniških industrijev« in »Poljsko združenje bivših rudniških posestnikov v Donski kotlini«, obema na čelu Dvoržančik. Pariška centrala ni samo prejela poročil o delu in položaju v rudnikih, marveč je tudi vodila sabotažo pri proizvodnji premoga, pri izvoznih in uvoznih operacijah itd. Pariška centrala je imela l. 1926. razna posvetovanja ter je v tem času skušala povzročiti prelom med Sovjetsko Unijo in Francijo. Obenem je razpravljala o vprašanju, da bi se pripravila vojna, izvajala sabotaža itd. Podobno vlogo je igralo Poljsko združenje, ki je bilo preko posameznih nameščencev sovjetske industrije in preko oseb nekaterih inozemskih zavodov v zvezi s sabotažnimi deli. Delalo se je na to, da bi se dobil vpliv na gospodarstvo Donske kotline v tem pravcu, da bi se nacionalizirana podjetja vrnila prejšnjim lastnikom, čeprav v obliki posebno ugodnih koncesij. Harkovska centrala je vrhu tega podpirala protisovjetsko propagando in pripravljala podporo sovjetskih sovražnikov v morebitni vojni. Vse to delo so z denariem podpirale neke inozemske ustanove, med drugim preko nemških tvrdk, s katerimi so bili sovjeti v poslovnih zvezah. Moskovska centrala je delala sporazumno s harkovsko in skušala dobiti za svoje namene truste in ljudske komisarijate.

Nemško javnost je izid Šahtinskega procesa pomiril in je zopet dana možnost za boljše nemško-sovjetske odnose.

Moskovska »Pravda« piše: »Šahtinski proces ni bil samo sovjetska notranja zadeva. Ogromni pomen tega procesa je pravno v tem, da je do vseh podrobnosti odkril neprestano borbo združenega kapitala proti prvi proletarski državi. Jedro pravde ni bilo 53 tehnikov, marveč poizkus mednarodne buržuazije, da v novi obliki oživi staro politiko intervencije.«

Bodočnost zrakoplovov

O priliki 80 letnice grofa Zeppelina razpravljajo nemški listi o dosedanji in bodoči usodi zrakoplovov. V berlinski »Germaniji« piše bivši stotnik W. Meyer med drugim:

Nemški vodilni zrakoplovi, ki so lažji od zraka, so v zadnji dobi z neznatnimi izjemami izginili izpod neba. Izgubljena vojna in mirovne pogodbe, ki so do l. 1926. nemškemu zrakoplovstvu vklepale roke, inflacija in pomanjkanje denarja so bili temu vzrok. En sam zrakoplov stane več nego celo brodovje letal; enaka je razlika v stroških za zrakoplovno lopo ali pa enostavno pristajališče za letala.

Razen tega se je zrakoplov v vojni izkazal kot neporaben. Njegov ogromni trup, napolnjen z gorljivim plinom, je nudil izstrelkom prevelik cilj. Ena sama majčkana kroglica je zadostovala, da se je orjaka polastil ogenj in ga treščil na tla. Nasprotno pa so se letala izvrstno izkazala in se v teku vojne sijajno razvila.

Ljudstvo, ki sodi sumarično, je zrakoplovom trajno obrnilo hrbet in dočim je po vojni s simpatijami in obilimi gmotnimi sredstvi podpiralo letalstvo, se za zrakoplove ni zanimalo. Tako so morale razne zrakoplovne delavnice ustaviti obrat: Parsivalove, ki so gradile netoge zrakoplove in Schütte-Lanzove, ki so mnogo pripomogle k nadaljnjemu razvoju Zeppelinovih zrakoplovov. Samo klasične Zeppelinove delavnice v Friedrichshafnu ob Bodenskem jezeru so s težavo životvarile, gradeč reparacijske zrakoplove in pa ogromni novi zrakoplov »Z. L. 127«, ki se pravkar dovršuje in za katerega je zbrala potrebna sredstva celokupna nemška javnost.

Ce se pa zrakoplov ni izkazal v vojni, s tem še ni rečeno, da ni poraben v miru; če ni bil sposoben kot bojno sredstvo, je pa izvrstno poraben kot prometno sredstvo. Resnica bo pač ta, da čaka zrakoplov v svetovnem prometu velika bodočnost. Gospodarske ovire pri velikih prekoceanskih in prekoce-linskih zračnih zvezah bo premagal zrakoplov, ne pa letalo. Zrakoplovi in letala se nikakor ne smejo presojati kot konkurenčna, marveč kot komplementarna, izpopolnjujoča se prometna sredstva. Zato ne bi se smela medseboj pobijati, marveč sodelovati. Zrakoplovom naj se enkrat odkažejo praktične naloge, pa se bo takoj pokazala njihova sposobnost in važnost. Namesto oklopnih križark, katerih obrambna vrednost je zelo dvomljiva, naj bi Nemčija zgradila raje nekaj prometnih zrakoplovov preizkušenih nemških tipov in sistemov in uredila obenem potrebne luške naprave za zrakoplovni promet.

Politični tisk v Češkoslovaški republiki

Časopisje je zavzemalo med Čehoslovaki vedno zelo važno mesto in se na odličan način udeleževalo narodno-odnosno državno-političnega dela. Lani je na Češkoslovaškem izhajalo vsega 115 političnih listov. Od tega odpade na češkoslovaški tisk 632 listov, na nemški 345 listov, na madjarski 44, na ruski 12, na poljski 7, na komunistični skupaj 98 in na židovski 13 listov. Odgovornih urednikov je bilo vsega skupaj 851. Na Češkoslovaškem je mnogo listov, ki imajo eno ter isto vsebino in je le naslov drug. Med 851 odgovornimi uredniki je samo 213 poklicnih časnika, ostali so iz drugih poklicev. Tako je 259 odgovornih urednikov iz uradniškega

Henry Porten z zamožekoma (na Hagenbeckovi razstavi narodov v berlinskem zoološkem vrtu).

školi, nekam pusto in enolično. Tem bolj, ker se pri tej predstavi nehote vrivajo nemili spomini na zloglasne »nadomestke« iz svetovne vojne. Zato bomo pač vsi z veseljem pozdravili nasprotno vest, ki prihaja iz Amerike: Mati zemlja je še neizmerno bogata in more trajno preživljati petkrat toliko ljudi, kakor jih živi danes na njej, tedaj okroglo osem milijard!

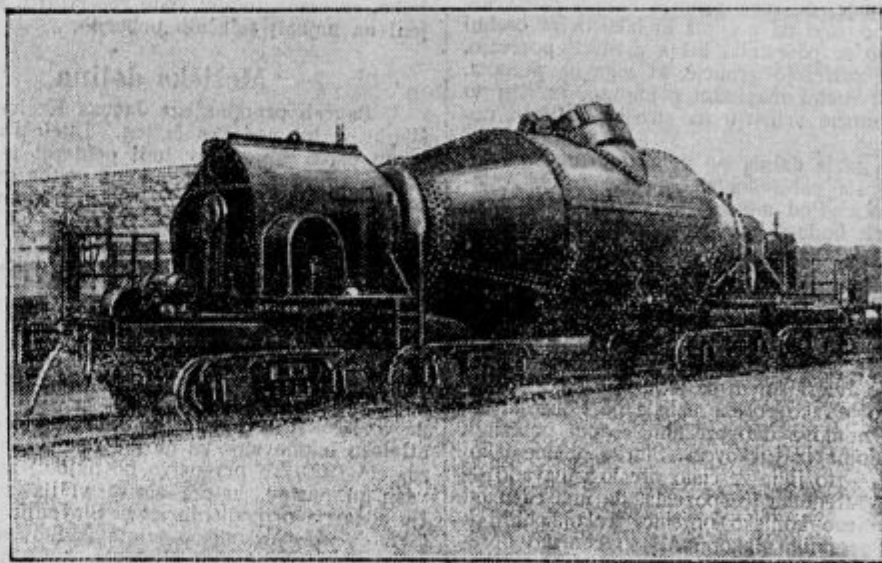
Znanilec tega veselega poročila je profesor Shanz z univerze Illinois, ki uživa v anglosaškem znanstvenem svetu zelo odličnega glas. Prof. Shanz je pravkar predložil akademiji znanosti v Washingtonu poročilo, v katerem dokazuje skoro neomejene možnosti prehrane na zemlji. Izvaja:

Suha zemlja obsega približno 135 milijonov kvadratnih milj in se deli v produktiven in neproduktiven svet takole:

Gozdov je 57.2 milijona kvadratnih kilometrov; travnikov in njiv 33.8 milijona kvadratnih kilometrov; puščave pa je 44.2 milijona kvadratnih kilometrov.

Od gozdov je mogoče izpremeniti v plodno zemljo za pridelovanje živeža še nadaljnjih 36.4 milijona kvadr. kilometrov; 7.8 milijona kvadr. kilometrov bi bilo primernih za travnike.

Od dosedanjega obdelanega polja je primerno za pridelovanje pšenice, rži in ovsu 9.1 milijona kvadr. kilometrov; za ostala žita in bombaž 17.7 milijona kvadr. kilometrov; za pašnike 7 milijonov kvadr. kilometrov.

Tanki za tekoče železo.

Fuzine v Hamiltonu (Združene države) pošiljajo valjarni v Middletownu železo v žareče-tekočem stanju. V ta namen se poslužuje posebnih tankov, ki morejo sprejeti 340 ton tekočega železa in ga brez znatne ohlavitve prepeljati na določeno mesto.

stanu, 43 je učiteljev, 16 profesorjev, 109 delavcev, 112 obrtnikov, 19 duhovnikov, 16 odvetnikov, 11 kmetov itd.

Zaplemb je bilo l. 1927. na Češkoslovaškem vsega 1674. Od tega odpade na češkoslovaške liste 267 konfiskacij, na nemške 183, madjarske 71, ruske 7, poljske 2; ostalih 1144 konfiskacij je zadelo komunistični tisk. Ako vpoštevamo število komunističnih listov in dejstvo, da je med temi listi le sedem dnevnikov, se izkaže, da odpadeta na komunistični tisk dve tretjini zaplemb. Vse te konfiskacije so se izvršile po zakonu o zaščiti države in se nikakor ne more reči, da bi oblasti komunistični tisk namenoma preganjale. Komunisti konfiskacije naravnost izvajajo, da morejo potem s pobeljenimi mesti zase delati reklamo. Materijalne škode nimajo, ker s tiskom vedno čakajo, dokler jim oblast ne vrne cenzuriranega izvoda. Državno pravdnitvo dobiva od cenzorjev dnevno po 6000 strani ovadb.

Kruha dovolj!

Tod in tam prodro v javnost glasovi, da mati zemlja kmalu ne bo več sposobna preživljati svojih množičnih otrok; znanost je že na delu, da preskrbi s svojimi retortami za umetno hrano. Homeopatične količine zgoščenih redilnih snovi bodo zadoščale za vsakdanjo prehrano človeka. — Ni treba biti ravno poseben sladkosnedež in pojedž, da se zazdi življenje, ki naj bi se hranilo ob pra-

Današnji puščavski svet (44.2 milijona kvadr. kilometrov) se bo tudi dal vsaj deloma izpremeniti v plodno zemljo. Vsega skupaj je 67.7 milijona kvadr. kilometrov suhe zemlje sposobne za obdelovanje; približno polovica odpade na toplo, polovica pa na mrzlo podnebje. Popolnoma neporaben za kakršnokoli produkcijo je le razmeroma majhen del zemeljske površine.

Ce sta za prehrano vsakega posameznega človeka potrebna dva akra (približno štiri petine ha) zemlje, kar dopušča gostoto obljude-nja po 125 duš na 1 kvadr. kilometer — potem more zemlja preživljati osem milijard ljudi. Pri tem pa še niso vpoštevane možnosti, da se izsuše veliki deli morskega dna.

»Čemu se smejete, Koprivnik? Ali se morda smejete meni?«

»Gotovo ne, gospod profesor.«

»Ne vem, čemu drugemu naj bi se potem smejala?«

Stražnik: A, vi tam pod avtomobilom — se skrivate? Takoj mi povejte svoje ime in stanovanje, da vas naznamim!

Za duha in srce

Dr. F. C.

O izbiri poklica

(Nekaj misli za naše abituriente.)

Marsikdo je dovršil srednjo šolo, a ni se še mogel odločiti za določen poklic. Kdo drug se je odločil za ta ali oni poklic, — morda sam ne ve, zakaj. Marsikomu je vsaj približno jasno, zakaj se je nameril v določeno smer. In podobno se dogaja staršem, ki bi radi svetovali svojim otrokom; podobno se dogaja vzgojitelju, ki bi s pametnim naukom rad svetoval gojencu, ki mu je do tega trenutka ostal zvest. Težko se je spoznati v takem položaju, posebno težka pa postaja odločitev v današnjih zamotanih in razvratih gospodarskih ter socialnih razmerah. Zato bo prav, če si pokličemo v spomin nekaj važnih misli, ki jih mora uvaževati vsakdo, kdor si izbira poklic, oziroma pri izbiri poklica sodeluje.

Trije vidiki so, s katerih je možno gledati na poklic, tri smeri, v katerih treba misliti pri izbiri poklica. Trije različni vidiki so, in nikakor ni dano jamstvo, da vsi trije med seboj soglašajo in da ne pridejo navskriž.

Prvi vidik je religiozni vidik. Za vernega religioznega človeka, zlasti za pozitivnega kristjana je očitno, da mu je od Boga ali božje previdnosti ali kakorkoli že imenujemo to dejstvo, določeno čisto določeno mesto v življenju. Vsaka neumrjota duša ima svojo brezkončno vrednost v božjih očeh, — njeno življenje ima določen smoter in cilj, in k temu cilju spada tudi določen poklic, spada vršenje te in te naloge v človeški družbi, v kraljestvu božjem na zemlji. To je nedvomno najvišji vidik, s katerega zremo na svojo življenje. Religiozna ideja poklica more in mora dati človeku tudi tisto končno umiritev, ki jo vsaka druga ideja ne more dati. Religiozno pojmovanje poklica more človeku zlasti pomoči v trenutkih, ko človek klone pod težo življenja in v svojem poklicnem delu ne more najti nobene končnega, javne in vseobsežne vrednote.

Drugi vidik, s katerega treba presoati poklic, je socialno-ekonomski. Odkar se je človeška družba toliko diferencirala in specializirala, da je nastalo vse polno poklicev, nastane za družbo vprašanje, kako bo uravnila dotok novih delovnih sil, kako bo uvrstila člane mlajše, dozorajoče generacije v kulturni in socialni organizem. Računati moramo z osebnim dejstvom, da »družba«, narod, država, gospodarski sistem, — ali kakorkoli že imenujemo te čimbenice, stavijo

čisto določene zahteve in naloge, ki jih morajo poedinci izvršiti, če naj družba obstane.

In končno ostane še tretji vidik, ki meri poklic s stališča poedince, njegovih nagnenj, želja, duševnih sposobnosti, njegovih genialnih ali negenijalnih duševnih sil.

Kaj radi se omejimo le na ta tretji vidik in pozabimo na ostala dva. Zlasti pri izbiri poklica velja to. Prvo, kar se vprašamo, je, če čutimo kako posebno nagnenje in veselje do določenega poklica. A tako nagnenje in simpatiziranje se zdavnaj ni zadošten znak in izkaz za sposobnost. Res je sicer, da se čisto za takimi poklicnimi željami skrivajo talenti in nadarjenosti za določene poklice. A vedno ni tako. Pogosto se dogaja, da nas mika poklic bodisi iz vnanjih motivov, iz častihlepija in samoljubnosti. Dostikrat se dogaja, da žive v nas še otroški in pubertetni motivi: Ker smo se v pubertetni dobi zanimali za ladje in mornarico, še pozneje mislimo na to, da bi postali mornar inženir za zgradbo ladij ali mornariški oficir ali mornariški zdravnik. Ali pa vpliva na nas vzor, ki ga vidimo živo pred seboj in do katerega nas še danes veže kos mladeniškega oboževanja. Čustva in sentimentalnost sta tu slaba vodnika in svetovalca. Trezno se treba razgaliti in se vprašati, so li dani tudi drugi pogoji za izbiro tega in tega poklica.

Zato mora biti pri izbiri poklica merilna predvsem presoja poklicne sposobnosti dotičnega. Gre za to, v kolikor je res sposoben za ta in ta poklic. Tu nima zmisla izbegovati pred istinitostjo. Vsak poklic prinaša čisto določene zahteve, ki jim je treba biti kos. Volja in moč, oziroma želja in moč, to je dvoje. Tudi najmočnejša volja in odločitev, tudi največja samozataja ne more ustvariti duševnih energij, če jih saj v približnem obsegu ni. Zato mora biti naša prva naloga, da natančno spoznamo prilike, v katerih se vrši dotični poklic. Mlademu človeku tozadevno manjka izkušnja. Kako naj pozna poklice, ko v današnji šoli ni imel mnogo prilike, da bi se približje praktično seznanil z njimi. Vrh tega pa so »slutke« o poklicih, ki jih srečavamo v naših knjigah, do skrajnosti nekritične, naivne in po nepotrebnem idealizirane, da se iz njih prav malo da razbrati, kako izgleda v istinitosti zdravniški, učiteljski, duhovniški, proforski, inženirski, uradniški poklic.

Druga naloga pa je: spoznati svoje sposobnosti, priti do spoznanja, kam človek spada. Ni se treba prenaglati z odločitvijo, in če človek pride do spoznanja, da je drugje bolje, mirno se preokre-

niti drugam in »presedlati«. Svoj »pravil« poklic človek čisto pozno najde. Še 20 in 25 letni mladi ljudje so si čisto prebrali svoj poklic in odločili za drugo smer. Nasprotno pa so »izredni« zgodnji talenti prav pogosto popolnoma razočarali. Mnogo obetajočih prigradov razviti tehnični, glasbeni, pesniški, igralški in drugi talenti so končali z veliko povprečnostjo.

Najboljša preizkušnja za sposobnost je konkurenca z drugimi, je prilika, pokazati kaj človek zna. Ne govorjenje, ne izmikanje in obočevanje, ne nabirni niso merodajni. Pokaži, kaj znaš, kaj si storil, kako si se odrezal v primeri z drugimi. Kritično primerjanje samega sebe z drugimi ni nikakšno samoljubje, resničen in večkrat uspeh je izkaz za lastno sposobnost, prav tako kakor je neuspeh dokaz vsaj delne nesposobnosti. Zato moramo vsakomur svetovati, da čimprej prime za delo, da se na univerzi loti dela v seminarjih in pri praktičnih vajah, da napravi kolokvije in izpite, da pride v stik s profesorji, ki mu bodo sodbo o sposobnosti gotovo olajšali. Vsak mlad človek sebe preceňuje, ni zlepa zadovoljen a povprečnostjo in sega preko dopustnih meja. Je v tej veri v lastno genialnost nekaj dobrega, a kritika napram sebi mora biti kar najbolj stroga. Če je jasno, da so cilji previsoki, ne sebe varati in se podajati v nevarnost, da človek pozneje doživi polom. Raje biti zadovoljen z nižjim nivojem, ki je lahko pošteno soliden. Najbolj žalostni pa so slučajji, če silijo na univerzo, oziroma v težke poklice ljudje, ki za noben drug praktičen in enostaven poklic niso sposobni, pa mislijo, da bo tam bolje.

Rekli smo, da človek rad in preveč vidi samega sebe, da pa pri tem pozablja na drugo, ravno toliko važno dejstvo: da je vsak človek član človeške družbe in raznih zajednic, katerim se mora podrediti, in da te zajednice, tudi če bi hotele, ne morejo vsikdar ustreči vsem ali vsaj glavnim zahtevam poedince. Jasno je, kdor je sposoben, se mora podpreti. Sposoben človek ima pravico do razmaha svojih duševnih sil in sposobnosti. Zato se danes po pravici poudarja geslo: prosto pot sposobnemu človeku. A ne smemo pri tem pozabiti na drugo stran: vsaka sposobnost, vsaka nadarjenost vsebuje tudi obveznost, da mi te svoje darove prav in v prid skupnosti porabimo. Nima samo družba napram nam obveznosti, ampak tudi mi smo etično dolžni, da svoje sile porabimo v propeh celote. To je principielno stališče.

Pri presoji poklicnega dela in izbire poklica pa treba imeti pred očmi važno dejstvo: da nikakor ni garancije, da bi se zahtevki, ki jih stavi družba, morali kriti. Cilj in ideal vse socialne politike je nedvomno, zmanjšati kolikor mogoče to nasprotje, a iz sveta spraviti se ne da. Zato treba danes v praksi nujno računati s kompromisom, marsikdo se bo moral odločiti za poklic, za katerega ne čuti v sebi bogve kakšnega zvanja. To pa zato, ker baš tam, kjer bi človek rad bil, ni kruha, pač pa so prazna mesta drugje, in je člo-

vek primoran, da si poišče tam zasluzka in ekstenze.

To pa velja brez pridržka, da je za vsako iakreno resnično izbiro poklica in prav tako za pripravo na ta poklic potreben neki elan, neki idealizem, neko zaupanje v dober izid. Brez take navdušenosti in brez vsaj približnega optimizma ni nič. Dijak, ki je že danes skeptik in cinik, ali materialist in filistejec, ne bo nikdar prišel do življenja, ki bi ga zadovoljilo in osrečilo. Ni treba, da si človek zapira oči pred istinitostjo. Nasprotno, celo usodno je to. A neko naivno veselje pri svojem študiju in delu moramo imeti.

In še nekaj. Svoj poklic si moramo izbrati sami iz lastnega nagiba. Samostojno si moramo zažrtati pot skozi življenje, tako da bo naša osebnost prišla do polne veljave. Četudi nas pri tem neštete stvari neprijetno dirajo, zavest, da smo po dobrem preudarku ukrenili to, kar nam velela vest, je največje zadoščenje, ki ga moremo doseči. Lahko se tudi oziramo na nasvete prijateljev, staršev in starejših, a baš odločilnega koraka nam ne more prihraniti nihče. Človek, ki se v usodnih trenutkih svojega življenja ne odloča sam, ni človek.

Keyserlingov »Reisetagebuch eines Philosophen« izide v francoskem prevodu kot bibliofila izdaja na subskripcijo. Keyserling je za to francosko izdajo napisal originalni predgovor.

Celotna izdaja Sienkiewiczovih spisov. Izšel je 14.—16. zvezek zbranih spisov H. Sienkiewicza »Brez dogme« v redakciji J. Chrzanowskega, v založbi Gebethner in Wolff v Varšavi.

Neobjavljena Zola-jeva pisma prinaša v jul. zv. »Neue Rundschau« (S. Fischer, Verlag, Berlin). Pisma, ki večji del tudi v francoščini še niso bila objavljena, predstavljajo ne samo biografskih dokumentov izredne vrednosti, ampak so tudi važen donos k zgodovini Dreyfuß-ove afere.

Dva ruska emigrantska časopisa v Parizu, in sicer literarni mesečnik »Zvenec« in politični dnevnik »Dnic« sta prenehala izhajati. »Zvenec« je stal blizu Miljkovi skupini, dočim je »Dnic« zastopal smer Kerenskoga. Kakor obljublja uredništvo, bo kmalu prišel zopet izhajati, in sicer kot tednik.

Sevčenko v tujih jezikih. Sevčenkovi institut v Harkovu pripravlja izdajo Sevčenkovi del v nemškem, poljskem in beloruskem jeziku.

Na lingvističnem kongresu v Haagu se je ustanovilo internacionalno združenje, katerega smoter je, da pospešuje znanstveno raziskovanje eksperimentalne fonetike. Predsednik združenja je prof. Edvard W. Scriptwe (Dunaj), podpredsednik pa E. A. Meyer (Stockholm).

Neki uglaševalec glasovirjev je imel dvočka, katera sta si bila na las podobna. Neki prijatelj ni mogel razumeti, kako ju loči, ker sta si tako enaka. »Vščipnem zdaj enega, zdaj drugega.« — »Vščipneš, to otroka vendar boli in vpijeta, ali ne?« — »Seveda,« je odvrnil uglaševalec. »Ako tega vščipnem, zavpije na glas C, to je Francek, ta pa vpije na A in potem vem, da je to Jožek.«

Pot v Zagreb zastoni

ker toliko prihranite, ako nabavite svoje potrebščine pri
F. J. ROSET, „OLERON“
Zagreb, sedaj Illica 6, dvorišče Grand hotela desno.

Vsled nenadne sodne deložacije **razprodaja** ženskih plaščev, oblek, bluz, plisiranih sukenj, klobukov, solnčnikov, nogavic, kopalnih plaščev, kopalnih kostumov in čevljev i. t. d. in to samo prvovrstno blago, najnovejši izdelki prvih dunajskih in pariških modnih hiš po

znatno znižani ceni
ki velja tudi pri plačilu na obroke.

Preljubljani, nad vse dobri g. kaplan

p. Joahim

brez poslovljenja si zapustil Tebi tako ljubo župnijo Mošnje. Koliko si storil zanjo! Solze ne dovoljujejo, da bi več zapisal. Tolaži me, da si šel v kraj, iz katerega nam boš še bolj pomagal.

Fr. Bleiweis

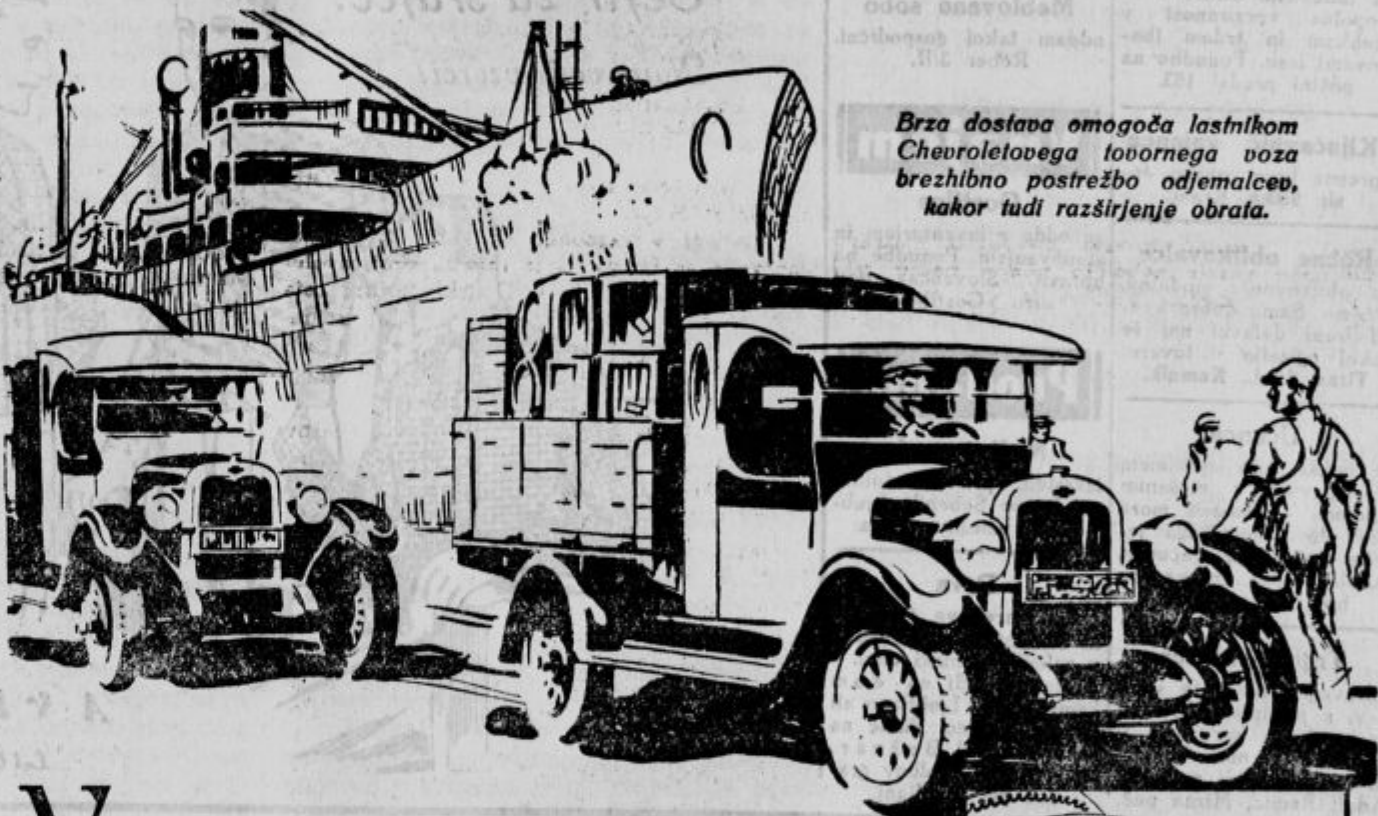
župnik.

Zahvala

Vsem premnogim, ki so sočustvovali z nami in ki so na katerikoli način počastili spomin naše blagopokojne mamice in žene, gospe

Agneze Klovor

izrekamo prisrčno zahvalo. — Posebno zahvalo smo dolžni č. g. duh. svetniku Čadežu, g. ravnatelju Četu, osebju Jugoslov. tiskarne, č. č. šolskim sestram zavoda Marijanišče za spremstvo pri žalnem sprevodu; č. č. sestram sanatorija Leonije za ljubezno in požrtvovalno skrb ob boleznih drage rajnice; vsem darovalcem prelepih rož in vsem ostalim: Bog povrnil

Brza dostava omogoča lastnikom Chevroletovega tovornega voza brezhibno posrežbo odjemalcev, kakor tudi razširjenje obrata.

Vedno v obratu ...
močan ... zanesljiv

Ti ekonomični tovorni vozovi prinašajo lastnikom večji dobiček.

Hitro prevažanje, neobhodno potrebno za točno obratovanje, nizki prevozniki stroški, da tudi iz tega še dosežete poseben dobiček, ... to je kar nujno potrebujete:

Graditelji, podjetniki, trgovci povsod uvidijo, in Vam bodo pričali o tem, da zamorejo obratovati mnogo hitreje in brez nepotrebnih zadržkov, ako rabijo Chevroleta.

Zavedajo se tega, kar so izkušnje že dokazale: da dovrši Chevrolet posel, za kateri bi bili

potrebni tri pari konj — in da je pri tem amortiziran v 6 mesecih.

Močni motor z od zgoraj krmljenimi ventili in pojačena zadnja os dopuščata popolno naovorenje voza tudi na najslabših cestah. Chevroletova izredna prožnost obvaruje natovorjeno blago dovolj pred poškodbami, katera bi bila posledica prehudih tresljajev.

Pazite dobro, kako bo Chevrolet z lahkoto premagal vse podane težkoče prevažanja in kako Vam bo omogočil razširjenje obrata in povečanje dobička. Poselite zastopnika, da Vam brezobvezno predvede ta voz.

Zastopniki v celi Jugoslaviji.

CHEVROLET KUPČIJSKI VOZovi

TOVORNA ŠASIJA Din 52.900.—, KUPČIJSKA ŠASIJA Din 41.000.—

Glavno zastopstvo in zaloga rezervnih delov

V. & M. Barešič & Co.

Zagreb Ljubljana
Marije Kraljice 34 — Tel. 27-44 Dunajska cesta 12 — Tel. 2292

Močna Chevroletova zadnja os je bila preizkušana in pojačana primerno velikim tovorom.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službe iščejo

Prodajalka

Išče službo za mešano trgovino. Zna tudi šivati in bi opravljala vsa druga hišna dela. Najrajši kje na deželi. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 6322.

Dekle

Želi stopiti v stalno službo k dobri in krščanski hiši; stara 28 let. Za vsa domača in lažja zunanja dela. Prijazne ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Pridna«.

Strojniki

trezen, verziran tudi v elektriki, išče službo. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 6342.

Službodobne

Pomočnika

sprejem takoj. Franc Šter, kovaški mojster, Predoslje, Kranj.

Prejemalec in škarter

se sprejme takoj pri lesni industriji. Zahteva se popolna verziranost v mehke in trde (bukovni) lesu. Ponudbe na poštini predal 153.

Ključavnič. vajenca

sprejme brez oskrbe Josip Šiška, Kranj.

Ročne oblikovalce

za oblikovanje modelov, iščemo. Samo dobro kvalificirani delavci naj se takoj oglašijo v tovarni Titan d. d., Kamnik.

Učenca

iz boljše hiše sprejemem v trgovino z mešanim blagom. — Zmožen mora biti slov., nemškega jezika in dober računar. Adolf Starkl, trgovec in hotelir na Bledu.

Trgov. vajenca

zdravega, poštenih staršev, s predpisano šolsko izobrazbo — sprejemem v trgovino z meš. blagom in z deželnimi pridelki. Adolf Remic, Mirna peč.

Mizar. pomočnika

za boljše pohištveno delo se sprejme. I. Mrhar, Stanežiče, št. Vid n. Lj.

Vajenec

z dobrim šol. spričevalom se takoj sprejme. — Vodušek Franc, krojač, Vojašniški trg 2, Maribor.

Sedlarski pomočnik

ali tašner — z večletno prakso, dobi stalno službo v Ljubljani VII., Lepodvorska 23.

Granitni delavci

Sprejme se takoj proti dobri »kordni« plači pridne izdelovalce granitnih kock in drobnega tlaka (strojno izdelovanje). — Orodje, stanovanje in posteljno preskrbi trdka. — Trdka A. & E. Ehrlich, granitlom »Cezlak«, p. Oplotnica.

Stanovanja

Stanovanje

nujno potrebuje mirna kršč. stranka 4 odraslih oseb za avgust ali september. — Pisma pod »Nujno« na upravo.

Meblovano sobo

oddam takoj gospodični. Reber 3/II.

Vnajem

Gostilna

se odda z inventarjem in stanovanjem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Gostilna«.

Prodamo

Malinov sok

izvrsten, pristen, dobi se pri Lovro Sebenik, Ljubljana, Knezova ulica.

Drva

suha, smrekova (krajniki in žamane), imam vedno v zalogi po nizki ceni. — Dostavim tudi na dom kamorkoli v Ljubljano ali bližnje okolice. Pišite na naslov: Pavel Božnar, les. trgovina, Polhov grad pri Ljubljani.

Posestva

Vilo

ali hišo na Bledu kupim. Ponudbe na upravo lista pod »Z vrtom«.

Obrt

Izletnikom in letoviščarjem

se toplo priporoča na novo opremljen hotel Starkl ob jezeru na Bledu. Prvovrstna kuhinja, dobra bizelska vina. — Zraven hotela trgovina z mešanim blagom in stabilna Standard benzin pumpa.

Marmornati pesek

črn, rdeč in rumen (terrazo material) izdeluje in prodaja tovarnica cementnih izdelkov Jos. Cihlač, Ljubljana, Dunajska cesta 69.

Prodam

trgovski pult, vago, otomano, dve izložbeni okni. — Florijanska ulica 11.

Tovorni auto

Fross-Büssing

s priklopi, povsem nov, se prodaja radi pridrugačenja pogona za zmerno ceno. Naslov v upravi lista pod št. 6317.

Harmonij

nov, dvovrsten, krasen glas, takoj naprodaj. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6345.

GREŠITE TILGO
ako ne čitate redno
SLOVENCA

Do sedaj na cenejša trdika v državi! Skladnice: **MEINEL & HEROLD** Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik. **R. LURIGEN, MARIBOR št. 107 A.** Violine od Din 95.—, ročne harmonike od Din 85.—, tamburice od Din 98.—, gramofoni od Din 345.—, zahtevajte naš veliki katalog, katerega vam pošljemo brezplačno.

Razno

Jetika

se ozdravi, pri zdravniku dr. Pečniku, zavod Sečovo, železniška postaja Rog. Slatina, Štajersko.

Razpisujemo

dobavo 140 m²

jamskega lesa

Ponudbe je vložiti do 24. t. m. Več pri Direkciji držav. rudnika Zabukovca pri Celju.

Restavracija Šmarjetna gora

(654 m) nad Kranjem, Gorenjsko, nudi tujske sobe za letoviščarje s celokupno oskrbo in prehrano za dnevno 50 Din. Krasna vinska lega z lepim razgledom.

Mlinarji!

Rz. prosa, ajdo in lečmen kupite naložene pri

V. VOLK, LJUBLJANA

veletrgovina žita in moka

stavbno podjetje

ACCETTO & drogov

Maribor, Koroska ul. 11

Z našo umetno

moštovo esenco

si lahko vsakdo z malimi stroški pravi izvrstno obstojno in zdravo domačo pijačo. (ena l. steklenica za 150 litrov Din 20.—, po pošti Din 40.—). **Dob. se samo v drogeriji A. K. ne. Ljubljana** in drogeriji Wolfram nasl. M. Kanc Maribor, Gosposka ulica 33.

NAJBOLJ RAZŠIRJENI DNEVNIK

Prva Belokranjska parna opekar- na ZURC, Gradac, Krupa-Semič

nudi vsako množino

La strojne zidne opeke

franko vsaka postaja, konkurenčne cene. Glasom mnenja keramičnega inštituta opeka vzdrži 800⁰ vročine — nadomestek šamota, po dosedajni izkušnji izvrstna opeka za toplotne peči, pekarije itd. Zaradi bližine konvenira nakup z ozirom na nizko žel. tovarnino. Krajevni zastopniki se sprejmejo.

Pri hudi vročini Vam nudi izborno, hladno pijačo znani

Piccoli-jev malinovec

vkuhan z najfinjšim sladkorjem; je naraven, brez umetne barve in ne vsebuje nikakih kemikalij, pridatkov za konzerviranje. Oddaja na drobno in velko. Cena nizka.

Lekarna dr. G. Piccoli, Ljubljana,

Dunajska cesta.

Nabava raznih vijakov in privarilnih koncev

Direkcija držav. rudnika Velenje nabavi dne 30. julija t. l. ob 11. uri s pismeno direktno pogodbo razne vijake in privarilne konce. Kolkovane ponudbe s 5 Din se sprejemajo do zgoraj navedenega roka. Pogoji in specifikacije se dobe v Pisarni direkcije držav. rudnika Velenje br. 5158/II.

Slovensko-srbohrvaški slovar

Sestavil dr. Albin Vilhar.

V platno vezan Din 70.—.

Srbohrvaško-slovenski slovar

Sestavil dr. Albin Vilhar.

V platno vezan Din 60.—.

Jugoslov. knjigarna v Ljubljani

RAZPRODAJAH

se dobi vsakovrsno manufakturno blago samo pri

TRPIN, MARIBOR. Glavni trg št. 17.

17PIN, MARIBOR. Glavni trg št. 17.

Razpis

Stavni odbor za prezidavo starega šolskega poslopja in za zidavo nove dvodružinske stanovanjske hiše na Rakeku razpisuje oddajo zidar- skih, tesarskih, krovskih, kleparskih, mizar- skih, ključavničarskih, steklarskih in plesarskih del.

Načrti so na vpogled pri g. Mlakarju na Ra- keku, kjer se dobi tudi popis in pogoji. Pismene ponudbe je oddati v zapečatenih kuvertah naj- kasneje do 22. julija opoldne istotam. — Stavni odbor si pridržuje pravico oddati dela, brez ozi- ra na višino ponudbe.

Stavni odbor na Rakeku.

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

Matvez pa je ustavil konja in rekel: »Meni se je pa smilila... Tako je lepa kakor cvetka... Ali se spominjate, kaj je dejal stari Ciprianovič?«

»Kaj pa?« so ga na moč radovedno vprašali Luka, Marko in Jan in tudi ustavili konje.

Matvez jih je za trenutek pogledal s svojimi izbuljenimi očmi, potem pa je dejal skoraj žalostno:

»Da bi to vedel, pozabil sem.«

Medtem je bila v kočiji razen Pongovskega opa- zila izpremenjen obraz gospodične tudi pani Vinic- ka, ki je navadno prav malo vedela o tem, kar se je godilo okoli nje. Zdaj pa je vendar vprašala:

»Kaj ti je, Anulka? Ali te zebe?«

»Ne,« je odgovorila deklica z nekim tujim, mrtvim glasom: »Nič mi ni, samo to vreme mi tako čudno dene... tako čudno...«

A čeprav ji je naglo pošel glas, ni imela solznih oči. Nasprotno: v njenih suhih punčicah so vzplam- tele neke čudne, žive iskre, in obraz ji je postal nekam starejši.

Pan Pongovski, ki je to opazoval, si je rekel na tiem:

»Ali ne bi kazalo kovati železo zdaj, ko je vroče?«

Enajsto poglavje.

Na božjo pot se je pripeljalo vse polno plemičev iz bližnje in celo daljne okolice. Prišli so Kohanov- ski, Podgajčki, Silnički, Potvorovski, Sulgostovski, Ciprianovič s sinom, Bukojemski in mnogo drugih. A največ zanimanja je zbudil prihod pana vojvode sandomirskega, Cartorijskega, ki se je ustavil v Przytyku med potjo v Varšavo na sejm in že več dni v pričakovanju odpustkov obiskoval mašo. Vsi so ga bili veseli, kajti njegova navzočnost je pripomogla

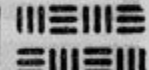
prazniku do večjega sijaja in razen tega se je pri njem lahko mnogo zvedelo ed publicis (o državnih zaedvah). Gospod je bil zgovoren. Pripovedoval je o krivicah, ki jih je Republiki storila Porta (turška vlada) pri razmejitvi v Podoliji, o tatarskih trumah, ki so kljub mirovni pogodbi vnovič opustošile deželo, in je z gotovostjo napovedoval vojno. Trdil je, da bo nedvomno sklenjena zveza s cesarjem in da ne bodo proti njej odkrito nastopali niti pristaši Francije, kajti francoski dvor je bil generaliter (v splošnem) cesarju sicer neprijazen, vendar pa je razumel nevar- nost, v kateri se je nahajala Poljaka. Knezu Mihalu seveda ni bilo znano, ali navalé Turki najprej na Krakov ali na Dunaj. Zato pa je vedel, da pri Adria- nopolju sovražnik »arma virosque parat« (zbira orož- je in moštvo), da se zbirajo razen oddelkov, ki so bili pod Tökölyjem, blizu Košic in sploh po vsej Ogrski, še tisoči iz Rumelije, Azije, celo iz dežel ob Eufratu in Tigrisu, pa tudi iz cele Afrike od obrežja Rdečega morja pa do obale, ki so jo obličali valovi neizmernega oceana. Slahla je vse to željno poslu- šala: starejši, ki so vedeli, kako neizmerna je never- nikova moč, s skrbnimi obrazi, mlajši pa s plamte- čimi očmi in naježenimi obrvmi. V splošnem pa je prevladovalo bojovito razpoloženje in prepričanost o zmagi. Saj je bil še svez spomin na hotinsko bitko, v kateri je zdaj vladajoči gospod kralj, tedaj še het- man, na čelu poljske konjenice, potolkel in razpršil neprimerno večjo turško vojsko. Vsi so se s ponosom spominjali, da so Turki z divjim pogumom napadali katerekoli vojake drugih narodov, a izubili srčnost, če so morali sredi ravnega polja pogledati v oči strašni konjenici iz »Lehistan«. Še večjo bojovitost in še večje navdajenje je izzvala pridiga župnika Vojnov- skega. Pan Pongovski se je na tiem bal, da ne bi pridigar omenil kake grebe in se ne spustil v očitjanje, katero bi bilo mogoče razumeti kot namigavanje na njegovo osebo ter njegovo ravnanje napram Tačev-

* Emerik Tököly, »kralj Kruceve« (ogrskih upornikov), je pustošil v zvezi s Turki tudi slovensko Štajersko in Prekmurje.

skemu, — a se ni zgodilo nič takega. Župnik se je preveč razvnel za vojno: vse njegove misli so veljale zgodovinskemu poslanstvu Poljske. »Tebe, draga do- movina,« je govoril, »je izvolil Kristus izmed vseh narodov, tebe je poslal, da čuvaš druge, tebi je za- povedal, da zavzameš svoje bojne postojanke ob vzno- žju Njegovega Kriza in v obrambo vere žrtvuješ vse svoje življenje do zadnjega vzdihljaja, do zadnje kaplje krvi. Odprto ti je polje slave, pa naj v potokih teče kri iz ran na tvojem telesu, naj štrlijo iz njih puščice in sulice — vstani, o lev božji, stresi grivo in kot grom naj se razlega tvoje rjovenje, da zmrne od straha nevernikom mozeg v kosteh, da se zvrnejo v prah polumeseci in bunčuki² kakor bori, če jih lomi vihar!«

Tako je govoril svojim viteškim poslušalcem, kajti bil je star vojak, udeležil se je neštevilnih bitk tekom svojega življenja in vedel, kako je na bojnem polju. Zato se je zadelo navzočim, ko je pričel pripovedovati o novi vojni, da gledajo one podobe v kra- ljevskem gradu v Varšavi, na katerih so bile tako sli- kovito predložene različne poljske bitke in »viktorije«. »Glej, polki so se zganili, sulice so se že sklonile v višini konjskih ušes, jezdec so se nagnili v sedlih. Med neverniki se razlega plašen krik, v nebesih pa vlada veselje. Blažena Devica Marija urno zleti k okencu in kliče: Hitro sem, Sinček moj, glej, kako napadajo Poljaki! Gospod Jezus jih blagoslovja s svetim Križem: Za pet ran božjih, zakliče, to ti je junaška slahla, to so pravi vojak! tukaj imajo že pri- pravljeno svoje plačilo!« A sveti nadangel Mihal se kar tleska z dlanjo po bedrih: Le po njih, pasjih nevernikih! Bij! Tako se veselijo v višavah. Vojaki pa udrihajo in udrihajo, podirajo ljudi, konje in polke, letijo po truplih poteptanih janičarjev, po ujetih to- povih, pogaženih polumesecih — letijo naprej k slavi, zaslugam, izvršeni dolžnosti, k zveličanju in nesmr- tnosti...«

* Na sulico pritrjeni konjski repi, znamenje turških po- veljnikov.

LJUBSKA KNJIZNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani: 23 zvezek: A. Sheehan, Nočleg. Povest trškega dekleta. 24 Din, vez 32 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Hanka. Ljubsko-srbska povest. 22 Din, vez 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 26 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 27 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 28 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 29 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 30 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 31 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 32 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 33 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 34 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 35 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 36 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 37 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 38 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 39 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 40 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 41 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 42 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 43 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 44 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 45 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 46 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 47 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 48 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 49 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 50 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 51 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 52 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 53 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 54 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 55 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 56 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 57 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 58 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 59 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 60 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 61 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 62 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 63 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 64 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 65 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 66 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 67 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 68 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 69 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 70 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 71 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 72 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 73 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 74 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 75 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 76 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 77 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 78 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 79 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 80 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 81 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 82 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 83 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 84 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 85 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 86 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 87 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 88 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 89 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 90 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 91 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 92 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 93 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 94 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 95 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 96 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 97 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 98 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 99 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din. — 100 zvezek: Haggard, Hit cesarja Monseume. 32 Din, vez 42 Din.